

MAANDSCHRIFT VOOR
BIJENTEELT

56e JAARGANG

MEI 1954

No. 5

• • •

VERENIGING

TOT

BEVORDERING

DER

BIJENTEELT

IN

NEDERLAND

• • •

SPEURBIJTJES

f 1,50 per 20 woorden; elke 4 woorden meer 30 cent, bij vooruitbetaling. Giro: 27772, Bijenhuis, Wageningen. Inzenden vóór de 20e der maand.

- TE KOOP: 6 Raamskastjes voor elke methode met ramen, f 5,20; Bijenvolken in Simplexkasten, korven en op 6-ramen, Bijenkappen, Zwermkiepsen, Simplexkasten, Korven enz. Maak gratis gebruik van onze vijftigjarige ervaring op gebied der Bijenteelt. H. BRULLEMAN, Breukelen, Tel. 303 - K 3482.
- TE KOOP: Prima kwaliteit Honing. Zeer billijke prijzen. Monster op aanvraag. C. JOZIASSE, Serooskerke (W.), Dorpsstraat 63.
- TE KOOP: 20 beste Bijenvolken in ronde korven, afgehaald in één koop f 15,— per stuk. GEBR. SOER, De Wal 24, Havelte (Dr.).
- TE KOOP: Nieuwe Bijenkorven f 4,—; Goede en z.g.a.n. f 2,25; 30 platte Verzendkorven, nieuw en z.g.a.n. f 4,—. J. J. SPRONK, B 133, Beesd.
- TE KOOP GEVRAAGD: 250 kg Nederlandse Bijenhoning tegen f 1,60 per kg. Aanbiedingen te richten aan: C. DONKERS, Honing-grossier, Boschstraat 21, Breda, Tel. 4918.
- TE KOOP: 6 overwinterde Volken in 6 Simplexkasten. Adres: VEGETARISCH CENTRUM, Graaf v. Rechterenweg 44, Oosterbeek.
- TE KOOP: 7 Korven en 1 Kast met bijen, wegens sterfgeval, tevens 25 stuks ledige Korven. WED. R. TUIN, Uffelte.
- TEGEN ELK BOD AANGEBODEN: Wegens vertrek aantal enkelwandige, moderne Bijenkasten, plat dak, raampjes, voederbakjes. SCHRUIJVER, Boedelhofweg 38, Eefde bij Zutphen.
- TE KOOP: 5 Kasten, waarvan 3 bevolkt, met toebehoren, bij K. BUURSTRA, Oosterweg 205, St. Anna Parochie.
- TE KOOP: 25 stuks nog zo goed als nieuwe Simplex Broedkamers met ramen, in één koop f 75,—. Levering ongefrankeerd. W. J. HARTSTRA, Jubbega (Fr.).
- TE KOOP: Wegens gevorderde leeftijd, mijn gehele bijenstand, bestaande uit circa 100 prima Volken in Alberti-kasten, met alle andere benodigd materiaal. W. J. MEBELDER, S 68, Doetinchem.
- TE KOOP AANGEBODEN: Prima Bijenvolken op ramen, alsmede goede korfvolken. Te bevr. bij A. RENKERS, Nijkerkerstraat 23, Hooglanderveen. Tel. K 3495 - 296.
- BIJZONDER KOOPJE: Nog enige ledige Bijenkasten, vanaf f 5,— per stuk. Moeten weg door plaatsgebrek. Nog enkele Koningsinneroosters. BIJENSTAND KLAVERBLOEM, Middeharnis.

FEEKA-KASTEN

de ideale kast voor beginners, in prijs verlaagd, vereenvoudigd en verbeterd.

Feeka-kast (vaste voet) f 36,75 m. ramen f 43,75
 Feeka-Lenstaro f 30,— „ f 36,25
 Simplex-Feeka, dubbelw. f 30,— „ f 35,—
 Nationaal Hivekast f 32,50 „ f 38,—
 Alle kasten uitgerust met Feeka-ramen en bestaande uit voet, broed- en honingkamer en dak. Bij de Feeka en Lenstaro tevens inbegrepen de dekplank. Verzending onder rembours of bij vooruitbetaling. Vraagt onze nieuwe prijslijst met nadere omschrijving en bijzondere aanbiedingen.

FEEKA HANDELSONDERNEMING
 ACHTERDIJK 26, BUNNIK, TELEFOON 305

H. T. VAN DAM - Bijenpark

Jubbega (Fr.) - Telefoon 103 Hoorsterzwaag

Waarin overgenomen de gehele verkoop van Bijenteeltartikelen van de

N.V. BIJENSTAND „MELLONA” te Santpoort
 Thans nog grotere voorraad van de allerbeste imkersartikelen tegen de laagste prijzen.

DOET UW VOORDEEL

Vraagt onze prijscourant met extra voordelige aanbiedingen.

„Wilde volken” en ziekten

De mening is wijd verspreid, dat „wilde bijenvolken” een bedreiging voor de bijenteelt vormen omdat zij helpen ziekten te verspreiden, in het bijzonder vuilbroed. Er zijn bijenhouders, die alle wilde volken vernietigd zouden willen zien.

Aan de andere kant is men dikwijls van mening, dat wilde volken merkwaardig vrij van ziekten zijn. Het is jammer dat zulke berichten over het algemeen te weinig bijzonderheden bevatten om er algemene conclusies uit te trekken.

Het is belangrijk om klaarheid in deze zaak te brengen teneinde te kunnen vaststellen wat de bijenhouders kunnen doen en om alle kanten van het vraagstuk van de onvatbaarheid voor en de verspreiding van ziekten te kunnen overwegen.

De Bee Research Association stelt zich daarom beschikbaar als punt van uitwisseling voor materiaal betreffende dit vraagstuk, en zij nodigt bijenhouders uit alle landen die waarnemingen over deze kwestie hebben gedaan uit, deze aan haar door te geven, zodat dit materiaal kan worden bestudeerd en 'n gezaghebbend rapport kan worden voorbereid. Bijzonderheden omtrent waarnemingen, die reeds gepubliceerd zijn zijn ook welkom, maar men hoopt dat bijenteeltonderzoekers, ziektecontroleurs en individuele bijenhouders, die waarnemingen hebben gedaan, hun eigen bevindingen en commentaar, al dan niet eerder gepubliceerd, willen mededelen. Lezers, die iemand kennen die over materiaal beschikt dat van nut kan zijn, worden verzocht deze personen om hun medewerking te verzoeken.

Het is van belang om onderscheid te maken tussen:

- gebieden die op een afstand liggen van plaatsen waar bijen door de mens worden gehouden en waar wilde volken zich gedurende een reeks van jaren hebben bevonden en
- gebieden waar bijenstallen zijn en waar ontsnapte zwermen verder leven als „wilde volken”. In deze gebieden kan dus contact bestaan tussen de volken van de imkers en de „wilde volken”.

Verder van belang zijn gegevens omtrent de soort bijen, de streek, de aard van het onderzoek, de omvang van de waarnemingen en de aard van de ziekte(n) die door de imker in het gebied zijn waargenomen.

Men wordt verzocht alle inlichtingen te zenden aan Mr. E. B. Wedmore, C.B.E., c/o Bee Research Association, 55 Newland Park, Hull, Yorkshire, England.

Officiële Mededelingen

RAPPORT VAN DE COMMISSIE VOOR HET NAZIEN DER BOEKEN 1953.

Ondergetekende, J. J. de Groot te Aalsmeer, deelt U hierbij mede, dat hij als vertegenwoordiger van de afd. Aalsmeer belast is geweest met het nazien van de boeken en bescheiden onzer Vereniging.

Namens de afd. Angerlo was aangewezen Dr. J. C. M. Gurck te Doesburg. De heer Gurck is bij dit onderzoek niet aanwezig geweest.

Op grond van het rapport, uitgebracht door het Accountantskantoor van Mourik te Rotterdam en de nader door haar en door de heren Groenveld en Seuninga verstrekte gegevens, kan ondergetekende zich volkomen aansluiten bij de opgemaakte balans en exploitatierekeningen. Hij stelt u dan ook voor de ingediende jaarstukken ongewijzigd goed te keuren. Dit geldt eveneens voor de opgemaakte notulen 1953.

Wageningen, 22 April 1954.

J. J. DE GROOT.

Oogst dit jaar **VEEL HONING!**

DE ONTWIKKELING DER VOLKEN is dit voorjaar niet begunstigd door mooi weer.

Vóór Pasen spraken de meeste berichten, die we ontvingen, van volken met één tot drie ramen met broed.

En: het begin van de voorjaarsdracht wordt verwacht eind April tot begin Mei. Het is wel duidelijk, dat niet versterkte volken dit jaar op de voorjaarsdracht weinig kans krijgen een overschot voor de imker te halen. (Zelfs vorig jaar, toen de ontwikkeling zoveel beter was, moesten we de volken versterken om van de voorjaarsdracht te profiteren!)

Het is dit jaar dan ook meer dan ooit van belang om de moderne bedrijfsmethoden toe te passen.

Zij die de Aalster Methode (methode Evers) toepassen, zullen reeds vóór de voorjaarsdracht het volk in het zesraamskastje hebben verenigd met het hoofdvolk. Zie de aanwijzingen in „Ons Jeugdhoekje” van April.

Wie de methode-Baas toepast zal volken moeten verenigen, opdat elk hoofdvolk met 10 ramen broed naar de voorjaarsdracht gaat.

Ook bij de methode-Jacobs zal men moeten nagaan of het nodig is om de honingvolken vóór de reis naar de voorjaarsdracht te versterken.

De imkers met slechts een gering aantal volken gaan er niet zo gemakkelijk toe over om in het voorjaar volken te verenigen. Zij zullen echter goed doen hun aarzeling te overwinnen als ze dat na Pasen nog niet deden. Het is de enige manier om van de voorjaarsdracht een overschot te halen en om de volken tijdig klaar te hebben voor de zomerdracht.

Het is in Mei een klein kunstje om de lege kasten weer te bevolken. We maken immers een maand voor het begin van de zomerdracht van elk hoofdvolk een kunstzwerf! (Zie „Ons Jeugdhoekje” van deze maand).

Maar zij, die in de toekomst de moderne methoden geheel volgens de regels van de kunst willen toepassen, kunnen heel gemakkelijk sterker uitbreiden. Ze nemen bij het uitbreken der doppen uit het hoofdvolk een raam met een paar doppen en voldoende bijen en kweken hiervan een wintervolk in een zesraamskastje.

De „kleine imkers” kunnen we niet genoeg aanbevelen dit te doen, ze kunnen dan in de herfst naast elk hoofdvolk een „zesramer” inwinteren. Met die zesramer kunnen ze in het voorjaar 1955 hun hoofdvolken versterken zonder het aantal volken drastisch in te krimpen. En de zesramer vrijwaart vooral de kleine imker voor de gevolgen van moereloosheid van de hoofdvolken tijdens de winter.

Dus: geen zwakke volken naar de voorjaarsdracht. En in Mei zorgen dat we naast elk honingvolk de beschikking krijgen over een zesramer. Dat is de weg naar succesvolle bijenteelt!

Vóór 10 Mei: Alle nieuwe leden opgeven aan het Bijenhuis. Het op 10 Mei betaalde quotum is beslissend voor de toekenning der prijzen van de ledenwerf-actie.

29 Mei: Algemene Vergadering te Utrecht.

28 Augustus: Zilveren Imkersdag te Emmen. Opvoering bijen-operette „De Zonnekinderen”. Programma en bijzonderheden in dit nummer. Tijdens de Imkersdag Derde Nationale Honingtentoonstelling. Bijzonderheden in dit nummer.

G.

Ons Jeugdhoekje

DE KUNSTZWERM

Proficiat, één-jarigen! Dat er nog menig jaar bij je imkersloopbaan mag komen. Een kleine verrassing: over een paar weken zul je twee volken hebben.

Tussen haakjes: van mij krijg je geen permissie tot grotere uitbreiding. Nu komt immers de gevaarlijke tijd. Je begint je zo stilletjes aan een hele Piet te voelen en wilt wel eens wat meer passen zetten voor je je bijenstand voorbij bent gewandeld. Het is heel begrijpelijk, maar verkeerd. Geloven jullie me deze keer ook eens!

Ik zal je trouwers in dit stukje laten zien, dat je er nog lang niet bent en dat je wel degelijk voorzichtig moet zijn.

Hoe is het gegaan met je volk? Het moet beide bakken goed bezetten. Het aantal ramen met broed kan tussen 13 en 18 schommelen. Een volk met 18 ramen broed is een zware jongen.

I. DE KUNSTZWERM Wat is een kunstzwerm?

Wat een natuurzwerm is, weet je. Lees het Februari-hoekje nog maar eens na. De voorzwerm is, leerden we, de oude (leggende) koningin met een grote massa bijen. Voordat de oude koningin de woning verlaat, heeft ze een eitje in moerdoppen gelegd, zodat het restant van het volk in elk geval een nieuwe koningin zal krijgen.

Wanneer de imker de koningin met wat bijen uit de kast neemt en dit volkje in een andere kast doet, noemen wij dit nieuwe volkje een kunstzwerm.

Hoera! De kunstzwerm!

Werken met natuurzwermen heeft veel nadelen.

a. Je loopt gevaar zwermen te verliezen.

b. Je moet — vooral als je een stelletje volken hebt — gedurende een lange periode zwermwachter spelen.

c. De zwermen komen vaak vlak vóór of midden in een dracht. Weg honing!

d. De grootte en het aantal van de zwermen is moeilijk te regelen of het vraagt veel meer werk en vak-kennis.

Al deze bezwaren kun je door het maken van kunstzwermen gemakkelijk ondervangen.

a. Het gevaar een zwerm (vooral een waardevolle voorzwerm) te verliezen, is zeer gering.

b. Je hoeft helemaal geen zwermwachter te lopen. Stel dat je tien volken hebt, dan neem je van alle tien op dezelfde dag een kunstzwerm. Moeten er dan geen zwermcellen (moerdoppen) zijn vóór je een kunstzwerm kunt maken? Welnee, als een volk over larven uit bevruchte eitjes beschikt, kan het zelf daarvan enige jonge moers

kweken (redcellen, zie Januari-nummer).

c. Je kunt de kunstzwerm maken wanneer je wilt, je kiest natuurlijk een tijdstip dat je schikt voor de zomerdracht.

d. De grootte en het aantal der zwermen is eenvoudig te regelen, zoals we nog zien zullen.

Het tijdstip voor de kunstzwerm

Je moet rekening houden met de zomerdracht. Hieruit volgt, dat geen datum op te geven is voor het hele land. Immers, niet overal zijn dezelfde drachten en bovendien bloeit b.v. de witte klaver in de Noordelijke provincies later dan in de Zuidelijke. Dit mag nog eens een

De imkers met meer volken zetten de kastjes op hun plaats, die ze innamen vóór het verenigen: honingvolk — zwermkastje — honingvolk — enz.

aansporing zijn om de drachten in je streek goed te leren kennen. Noteer er eens iets over!

Voor de practijk zal ik je een gulden regel geven, die voor het hele land geldt: **Neem de kunstzwerm een maand voordat de hoofd-zomerdracht zal beginnen.** Je zult nu nog wel niet begrijpen waarvoor deze termijn noodzakelijk is, maar daar kom je over een maand wel achter. Je bereikt er in elk geval mee, dat je vóór de dracht, of althans in het begin van de dracht, een volk hebt dat tot grote prestaties in staat is. Het is sterk;

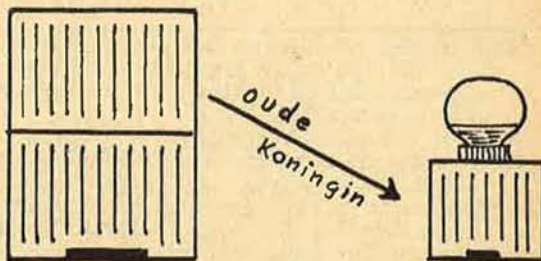
het heeft een jonge koningin; het heeft maar één drift: de haal-drift.

Zó hoort het dus. Wij, eerste-jaars, moeten echter de techniek nog leren, daarom geef ik voor jullie een gemiddelde datum waarop we de kunstzwerm zullen maken en de verdere behandeling zullen doen.

II. ONS EERSTE WERK IN MEI

Onmiddellijk na het lezen van dit stukje, ga je het zwermkastje klaar zetten. De oudere imkers, met meer volken, zetten de kastjes op hun plaats, die ze innamen vóór het verenigen, zodat de stand er weer uitziet als gedurende de winter:

Zoek uit 't grote volk het raam waar de moer op zit en schud koningin en bijen in 't zesraamskastje. Sla er nog minstens 5 ramen met bijen in af. Geef 't volkje een raam met veel voer mee. Voer dit volkje niet voordat je het Juni-nummer van het Maandschrift hebt ontvangen, daarin worden aanwijzingen gegeven om ongelukken met het voeren te voorkomen.

honingvolk — zwermkastje — honingvolk — zwermkastje — enz. Deze indeling is absoluut noodzakelijk met het oog op de latere behandeling van de volken.

Waarom zetten we die kastjes nu al klaar?

De kunstzwerm, die we gaan maken, wordt gemakkelijk aangevallen door rovers. Je zult dat straks begrijpen. Het maken van de kunstzwerm valt in een drachtloze tijd, de vliegbijen snuffelen overal rond. Kastjes met voer en kunstzwermpjes worden spoedig gevonden en leeggeroofd.

Als de kastjes er al een tijdje staan — met gesloten vlieggat — dan zijn de vliegbijen er aan gewend. In het zwermkastje hangen we 4 uitgebouwde ramen. We doen dat nu metéén, dan gaat de paradichloorbenzol-lucht er af.

III. HET GROTE WERK: KUNSTZWERM MAKEN

Overzicht van de werkzaamheden, die achtereenvolgens moeten gebeuren

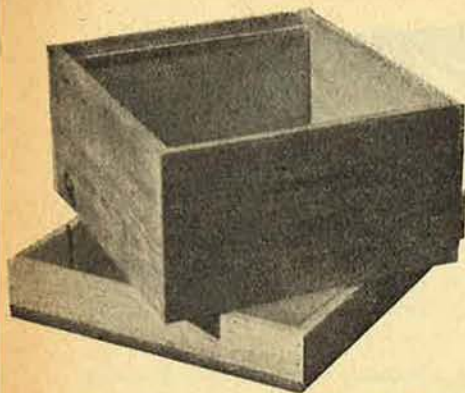
a. Haal uit het zesraamskastje alle ramen op één na.

b. Zoek uit het oude volk het raam waar de moer op zit. Aanwijzingen voor het zoeken van een koningin vind je in het vorig jeugdhoekje.

Nogmaals een waarschuwing: wees zuinig in het gebruik van rook of carbol. Te veel rook drijft de bijen op een hoop aan de onderkant van de ramen; zoek dan de moer maar!

Denk er aan: de moer kan in de bovenbak óf in de onderbak zitten. Bekijk alle twintig ramen. Aanbevelenswaardig is de volgende werkwijze.

Neem het deksel van de kast en leg het ten onderste boven op de grond. Laat de dekplank liggen en licht de bovenbak van de onderbak. Zet de bovenbak op het deksel. De bijen kunnen dus onder de raampjes door lopen. Als je het afnemen en wegzetten voorzichtig doet, is de kans op dooddrukken van bijen zeer gering. Kijk eerst de onderbak na op

Zó hebben we geleerd de bovenbak op het omgekeerde dak te zetten. Als je hem nog een beetje rechter zet dan op de foto, is de kans dat koningin en bijen verloren gaan nog kleiner.

de moer. Is ze daarin niet, dan komt de bovenbak aan de beurt. Neem de dekplank er af en leg die op de onderbak. Laat nooit een bijenkast geruime tijd open staan. Het trekt rovers aan, je krijgt schermutelingen van bijen en je loopt zodoende de kans gestoken te worden. Je hebt toch begrepen, dat de bovenbak voorlopig nog op het deksel blijft staan?

c. Zodra je het raam met de moer hebt, breng je het in het zesraamskastje. Houd het stevig met beide oren vast en werp de bijen met een krachtige ruk van het raam. Overtuig je even of de moer ook met de bijen in het zesraamskastje gevallen is. Zet het lege raam naast de kast op de grond (zie afb. Jeugdhoeke Juli 1953).

d. Sla nu nog minstens 5 ramen bijen bij de „zwerm“.

e. Zoek een raam met veel voer — liefst naast honing ook een flinke portie stuifmeel — en met zo weinig mogelijk broed uit het grote volk, en hang dat in het zesraamskastje. Hang er nog twee lege, uitgebouwde ramen bij, zodat de zwerm in totaal vier ramen ter beschikking krijgt. Als je het nieuwe zesraamskastje van het Bijenhuis gebruikt, hang je er nog een leeg raampje bij. Daar moeten de schroeven van de 3 dekplankjes op rusten.

Sluit het zwermkastje af met plankjes en deksel.

f. Controleer nu het „afgezwermde“ volk op zwermcellen. **Alle doppen met een larfje moeten vernietigd worden.** Begin met de onderbak. Schud alle ramen een voor een af, anders is het onmogelijk de dopjes te vinden. **Kop ook meteen de darren.**

Je hoeft niet elk celletje angstvallig af te snijden. Plekken darrenbloed, die kleiner zijn dan de oppervlakte van je hand, laat je rustig zitten. Als je veel darren moet koppen, deugen de raten niet of je hebt de kunststraat verkeerd ingehangen. Verbeter de raten en jezelf!

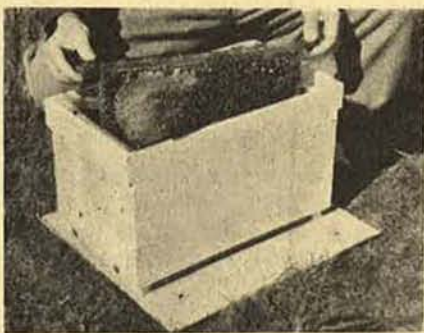
Darren koppen doe je **nooit** boven het zwermkastje (roverij). Schud de bijen van de bovenbak in de onderbak. Hang de lege raten terug en

zet pas als je helemaal klaar bent de kast weer in elkaar.

g. Vergeet niet in plaats van het raam met voer, dat je aan het zesraamskastje gaf, een leeg **uitgebouwd** raam aan het hoofdvolk terug te geven. Dit raampje hebben we overgehouden uit het zesraamskastje. Gebruik geen kunststraat, want het volk wacht minstens 14 dagen met het uitbouwen er van. h. Doe nu het vlieggat van de zesramer pas open. Sla geen kunstzwerm in een kastje met open vlieggat, het gebeurt dan vaak dat de moer er uit loopt.

Toelichting bij enige punten

Bij b. De ramen halen we uit het kastje om ruimte te krijgen voor het afslaan van de zwerm. Ramen afschudden in het kastje geeft minder risico: verlies van de moer, jonge bijen, minder opvliegende bijen.

Houd het raam met bijen en koningin in het zesraamskastje en stoot ze met een korte ruk in het kastje af. Overtuig je dat de moer werkelijk in het kastje gevallen is. Het vlieggat van het kastje is gesloten.

Bij d. Sla minstens 6 ramen af. Je weet dat vliegbijen georiënteerd zijn; ze gaan dus naar hun eigen woning terug. Uiteindelijk houden we dus uitsluitend jonge bijen over. Zij bezetten hoogstens 3 à 4 ramen. Onze zwerm bestaat dus uit:

- a. de oude, bevruchte koningin;
- b. uitsluitend jonge bijen.

Jonge bijen verdedigen hun voorraad niet, vandaar dat deze zwermpjes gemakkelijk beroofd worden. Om deze reden plaatsen we:

- a. de zwermkastjes zo vroeg op de stand;
- b. voeren we de vegers niet met een suikeroplossing, maar geven een raam met voer. Suiker voeren doen we pas als het volkje over vliegbijen beschikt. In het volgende hoekje zullen we er eens even over spreken.

Bij e. Kunstzwermen zo weinig mogelijk broed geven. Vooral geen open broed geven. Zoek de verklaring!

Bij f. We zullen een jonge koningin gaan kweken uit redcellen. Lees pag. 10 Januari 1954 nog eens door.

Hoe lang duurt de ontwikkeling van een moer uit een redcel? Bekijk de onderstaande figuur eens goed.

Een cel met een zeer jonge werkbijlarf wordt omgebouwd tot redcel. De larf gaat als het ware over

op de koninginnelij. Zie de stippe lijn. $4 + 7 = 11$ of $16 - 5 = 11$. Als je nog weet dat je in de praktijk op 12 dagen moet rekenen, ben je klaar. Probeer eens die dag verschil tussen theorie en praktijk te verklaren. Je snapt nu ook, waarom je zwermcellen moet verwijderen:

1. Een dop met een larfje van 3 dagen zou onze berekening in de war sturen. Hier zou na 10 dagen al een moer uit komen.
2. Als je meer volken hebt en je van alle op dezelfde dag de kunstzwerm neemt, krijgen ze ook allemaal op dezelfde dag (12 dagen later) een jonge moer.

IV. DOPPEN UITBREKEN

Waarom?

Twaalf dagen na het maken van de kunstzwerm loopt in het „afgezwermde“ volk een tutende moer rond. In verschillende andere redcellen zitten rijpe moers te kwaken. Als wij hier niet ingrijpen, krijgen we gewone natuurzwermen. (Natuurzwermen.)

Als we op de 13e, uiterlijk op de 14e dag na het afnemen van de kunstzwerm alle doppen wegbreken, kan het volk theoretisch niet meer zwermen.

Theoretisch staat er.... de praktijk leert ons soms anders. Houd het volk in de gaten. In het volgend hoekje kom ik hierop terug.

Aanwijzingen

1. Doe het uitbreken van doppen zo mogelijk op de 13e dag en wel ná 16 uur. Als je het vroeger op de

Onze beginners (en alle gevorderde imkers, die het jeugdhoeke lezen) zullen het ongetwijfeld prettig vinden om te weten hoe hun leraar er uit ziet. Hier is hij bezig de kastkaart van een volk te lezen. Naast het volk in de spaarkast staat het zesraamskastje.

14000 leden!

Afd. Bennekom neemt de propaganda krachtig ter hand

Op een ledenvergadering in het begin van April zaten de Bennekomse imkers broederlijk om de kachel geschaard, de oudste was Gaart van Rik, ruim in de 80, de jongste Henk van Wijk, 15 jaar.

Willem van Steenberghe bracht verslag uit over de plaatsing van de observatiekast, die dit jaar bij de school aan de Rijnsteeg stond. Het enthousiasme bij de jeugd uit de Kraats is groot geweest. Dit jaar komt de kast bij de openbare school in het dorp.

Voorzitter Kees van den Brink — Kees van Geurt van Karel heet hij in de wandeling — won een best bevolkte korf, hoofdprijs der verloting, doch met een groots gebaar droeg hij zijn prijs over aan het jongste lid, Henk van Wijk, die met vreugde deze waardevolle aanwinst voor zijn stal aanvaardde.

Besloten werd er bij de Gemeente op aan te dringen dat in de toekomst bomen worden geplaatst, die een aanwinst zullen zijn voor de bijenweide.

Teneinde de belangstelling voor de bijenteelt aan te moedigen werd de mogelijkheid overwogen tot het plaatsen van een model bijenstand in of bij het dorp. Niet alleen voor de inwoners, maar ook voor de vreemdelingen kan dit een grote attractie worden.

Een Commissie, bestaande uit de heren Langedijk, van der Kolk en van Hoften, zal over deze aangelegenheid op korte termijn advies uitbrengen aan het Bestuur. In dit verband werd er op gewezen, dat de bijenstal, die door het Gemeentebestuur van Nijmegen in het stadspark de Goffert werd geplaatst, een groot succes bleek te zijn.

Bennekom heeft met dit alles een waardevolle bijdrage geleverd om de bijenteelt meer populair te maken. Wie volgt...?

Er komen nog steeds opgaven van nieuwe leden uit de afdelingen binnen. Op 10 Mei gaan we de balans opmaken. Komt Uw afdeling met een prijs uit de bus? Een boekwerk... of een bijenvitrine?

Natuurlijk gaan we ook na 10 Mei door onder het motto:

Imkers, allen aangetreden, op naar de 14.000 leden

dag doet, heb je meer kans op het afkomen van een zwerm.
2. Zet de bovenbak weer in het deksel en begin met de onderbak. Schud alle ramen een voor een af en kijk scherp. Redcellen kunnen zeer klein zijn. Als één dop blijft zitten, is al je werk te vergeefs. Laat alle rijpe mieren in het volk lopen. Deze moeren vechten wel uit wie zal overblijven. De liefhebbers van darrenkoppen kunnen hun hart ook nog eens ophalen.

Zodra je in de onderbak klaar bent, plaats je de bovenbak er op en begin dan daarin te werken.

ONS PLAN

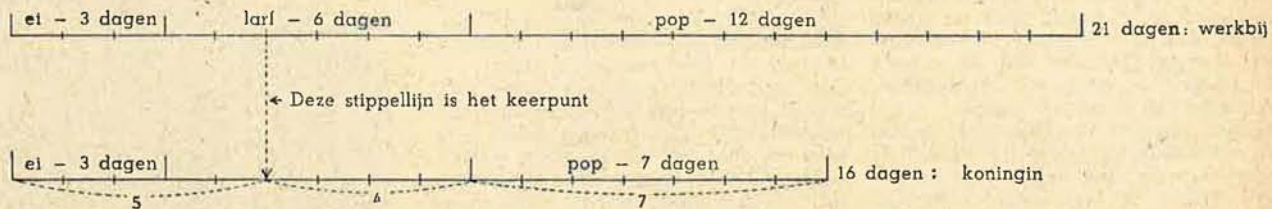
Laten we als datum voor het maken van de kunstzwerm 15 Mei aannemen. We krijgen dan:
15 Mei: Kunstzwerm.
26—27 Mei: Tuters en kwakers aanwezig.
27 of 28 Mei: Doppen wegbreken. Houd na het doppen breken de grote volken minstens een week

goed in de gaten. Gooi zwermen terug.

Nu, luidjes, lees en herlees deze aanwijzingen. Eerst denken en dan doen. De zwermbehandeling is inderdaad het moeilijkste gedeelte van de bijenhouderij.

Het is heel goed mogelijk, dat je weer eens naar Ome Toon moet. Dat is goed voor jou en hem. Hij mist je namelijk niet graag en broemt onder zijn kap iets over „theorie-mannetjes”.
Tilburg.

H. v. GOOL

ZILVEREN IMKERSDAG EMMEN

28 Augustus a.s.

Deelnameprijs: Behoudens goedkeuring door het Dagelijks Bestuur is de deelnameprijs vastgesteld op f 4,50 per persoon.

PROGRAMMA:

10,30 Welkomstwoord door de Voorzitter van de groep Emmen, de heer Dr. B. H. Kessens.

Opening door de Voorzitter der Vereniging, de heer Mr. L. R. J. ridder van Rappard.

Begroeting door de Burgemeester van Emmen, de heer Mr. K. H. Gaarlandt.

11,— Rede door een nader aan te kondigen spreker.

11,45 Vertrek naar de Binnenspeelhal, waar de Drentse koffietafel wordt geserveerd door „t Aol Volk” in Drents costume. Proatien over Drente, door de heer H. F. Buiskool.

Volksdansen door 't Aol Volk, ingeleid door Geert van 't Hoge (de heer G. Broening).

Uitreiking prijzen honingtentoonstelling.

13,45 Gelegenheid om de Honingtentoonstelling te bezoeken.

15,— precies: *Opvoering van de operette „de Zonnekinderen”*. Tekst: Margot Vos. Muziek en leiding: Tilly Hilvers.

16,45 Thee en sluiting.

17,— Nogmaals gelegenheid voor een bezoek aan de Nationale Honingtentoonstelling.

Als u in Emmen aankomt — per bus of per trein — zal de Commissie voor de ontvangst u de weg wijzen naar de Nieuwe Aula, waar het eerste deel van de Imkersdag wordt gehouden. U wordt ontvangen met koffie en koek.

Om kwart voor 12 gaan we naar de vlak bij de Aula gelegen Binnenspeelhal, waar een echte Drentse koffietafel voor de deelnemers gereed staat. Over de attracties tijdens de koffietafel zie men het programma.

Dan gaan we naar de Nationale Honingtentoonstelling, in een gebouw op hetzelfde terrein. We rekenen op een groot aantal inzendingen!

Om drie uur zitten we weer in de Aula, waar een unieke bijenoperette wordt opgevoerd. We vertellen er niets van, het zal een verrassing voor u zijn van de alleraangenaamste soort! En we hebben ons er van overtuigd dat een op het toneel gefluisterd woord op de achterste rij duidelijk verstaan kan worden.

Emmen zorgt voor een programma, onze ZILVEREN Imkersdag waardig!

De deelnamekosten zijn lager dan we hadden durven hopen. Het wordt een dag om nimmer te vergeten.

We rekenen er op, dat de afdelingsbesturen reeds nu beginnen met de voorbereidingen voor de tocht naar Emmen op 28 Augustus!

Nieuwe Schouwburg — De nieuwe Aula.
In de Nieuwe Aula wordt de bijen-operette „DE ZONNEKINDEREN”
opgevoerd ter gelegenheid van de ZILVEREN Imkersdag op 28 Augustus

Het

Z

wermen en

Z

wermscheppen

Over de onzin, die over bovenstaand onderwerp in veel boeken geschreven is, heb ik me al dikwijls geërgerd, doch als ik nu in het Februari-nummer lees wat de Heer van Gool er weer over vertelt, meen ik ook als „oudere bijenman” enige voorlichting te moeten geven.

Ik wil het hebben over het zwermvangen. Het is mogelijk dat er in verschillende delen van ons land enig verschil is in het vangen en het daarna plaatsen of bewaren van zwermen, doch dit zal maar weinig zijn.

Ondergetekende is 3 jaar leerling geweest op een stal met 100 ronde korven, 50 boogkorven en 40 kasten. De korven zwermden alle natuurlijk, van de kasten en boogkorven werden meer kunstzwermen gemaakt. Mijn leermeester was tevens boer en in de zwermtijd moest die vaak hooien. Als jongen van 14 tot 17 jaar moest ik dan op de zwermen passen.

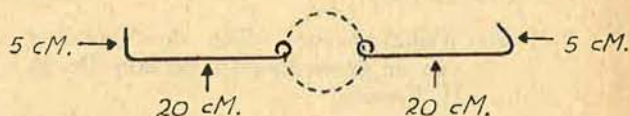
Vaak kwamen er 10 tot 20 zwermen per dag af en daardoor kreeg ik wel practijk in het vangen van zwermen.

Van elastische zwermen ga ik geen verhaal vertellen. Men heeft het altijd over zwermkieps of schepkorf. Als ik de foto in het Maandschrift zie, dan zeg ik dat dit korfje geschikt is om er een maaltje aardappelen in te schillen, doch beslist ongeschikt voor het vangen van een normale zwerm. Dat ding is veel te klein. Zie een behoorlijke gebruikte korf te krijgen, met minstens één vlieggat.

Je kan een methode toepassen naar keuze, maar vroeg of laat krijg je een zwerm. Verder kan je gewaarschuwd worden dat hier of daar een „heerloos” geworden zwerm hangt en die ga je natuurlijk vangen.

Zet dus tegen eind Mei een zwermkorf klaar. Maak daarbij een, laat ik het noemen: zwermhaak. Neem een grote sleutelring en twee eindjes gegalvaniseerd draad zoals voor drooglijnen gebruikt wordt. Ieder stuk ongeveer 25 cm lang. Je buigt een oogje (ruim) om de ring, het andere eind 5 cm haaks ombuigen. Op een ijzeren voorwerp sla je het uiteinde plat. Je krijgt dan

een ring met twee gelijke haken, waarvan één uiteinde iets meer naar binnen wordt gezet. Zó:

Zo, als je nu het machtig mooie uitvliegen van een zwerm beleeft, sla je dat rustig gade. De zwerm zoekt links, rechts, hoog en laag en als hij zijn plaats gevonden heeft en een trosje gaat vormen, haal je de korf met haak en een stevig rond stokje van ongeveer 50 cm lang op. Je plukt een hand vol vers lang gras of bladeeren. Daarmee ros je de binnenkant van de korf en het vlieggat van de korf goed af. Die frisse lucht mogen de bijen graag.

Inmiddels heeft de zwerm zich gezet. Of hij in de zon hangt of niet geeft niets. Je wacht rustig zo lang tot er practisch geen bijen meer vliegen. Als ik een aantal bijen moet noemen: niet meer dan 10.

Gooi er **nooit water** tegen aan. Ze worden er enkel maar steeklustig door en heus, hij hangt zelfs bij warm weer minstens wel een half uur.

Dan breng je de korf zo dicht mogelijk onder de zwerm. Hangt de zwerm aan een niet te dikke tak, dan sla je met de vlakke hand vlak naast de bijen met een forse klap op de tak en de zwerm ploft in de korf. Is de tak slap, dan schud je krachtig doch kort de zwerm er in. Bij een dikke tak neem je het stokje (nooit een veger) en strijkt langs de tak door de tros heen de zwerm in de korf. Als je het overgrote deel der bijen in de korf hebt, is in 99 van de 100 gevallen de koningin daar wel bij. Je laat, even maar, de tros in de korf oplopen, door deze in horizontale houding te brengen.

Hangt de zwerm hoger dan manshoogte dan heb je dat bij het vormen van het eerste trosje al gezien. Je steekt dan de haak in de korf, zo, dat deze horizontaal hangt als je de kromme haak vast houdt. Je hangt dan de zwerm ongeveer ter hoogte waar hij zat aan een boomtak. Je stak de haak bij het vlieggat en dat hangt dus boven. De open kant (onderkant) van de korf is naar de buitenkant van de boom gekeerd.

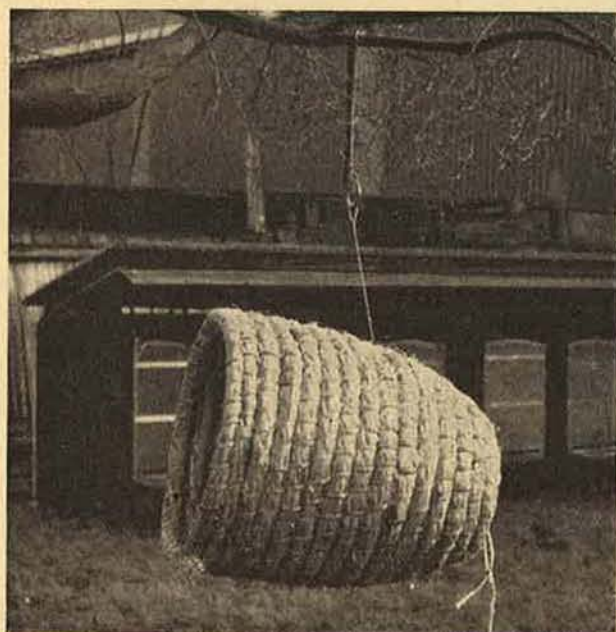
Als de koningin in de korf zit zie je al gauw een paar bijen met de kop naar 't vlieggat gekeerd met de vleugels waaieren. Weer rustig wachten tot alle bijen aangevlogen zijn. (Als de korf wat wiegt of draait in de wind hindert niet). Dan moet je de zwerm wegnemen, anders gaan de bijen zich ter plaatse oriënteren.

Is de plek waar je de zwerm moet plaatsen niet ver weg, dan vervoer je hem in de stand of houding waarin hij hing of stond. Je legt daar vooraf een plat houtje of steentje op de grond waar het vlieggat komt en keert heel langzaam de korf om. De voorkant van de korf op het steentje. Meestal kruipen de bijen bij het omkeren van de korf al omhoog. En valt er een kluitje bijen op de grond, dan kruipen die wel omhoog.

Heb je de korf direct bij het vangen op de grond gezet, dan breng je hem in die stand voorzichtig op zijn plaats. Het vlieggat, of de vlieggaten, blijven open.

Is de afstand te groot om de zwerm zo te vervoeren, dan doe je een bijendoek of zak — die je met 5 spijkers vast zet — onder de korf en sluit de vlieggaten van de korf. Zet hem ter plaatse maar gerust in de zon, hoor. Als de korf groot genoeg is, gaat de zwerm er dezelfde dag beslist **niet** uit.

Waar men vandaan haalt dat de zwerm koud moet staan, zelfs opgedoekt en in de kelder, of dat de koningin moet worden opgesloten, is mij beslist een raadsel.

Over een snelwerkende Bijenuitlaat

door Dr. C. L. Deelder

Vele kastimkers hebben de goede gewoonte om hun honingkamers bijenvrij te maken alvorens deze af te nemen. De methode, die hiertoe allerwegen wordt aangeraden, is om op een middag een bord met een bijenuitlaat van Porter tussen honingkamer en broedkamer te leggen en deze situatie een nacht te laten voortduren. Vastgesteld dient te worden, dat deze methode goed voldoet.

Graag zou ik echter hier een lans willen breken voor een andere methode, die weliswaar de honingkamers niet beter bijenvrij maakt, doch daarentegen veel sneller werkt, hetgeen m. i. voor de imker van belang kan zijn.

Toen ik de allereerste keer van Porter's methode gebruik maakte en 's avonds eens mijn oor tegen de bewuste bijenkast legde, werd ik onaangenaam getroffen door het enorme tumult dat er in de honingkamer heerste. Kennelijk waren de bijen hier buitengewoon opgewonden door hun afzondering. Wellicht hadden zij, wat Schotman noemt, kluisvrees. Ik zeg, dat ik onaangenaam getroffen werd, aangezien elk bijenboek de imker eens en voor altijd inprent om nooit de bijenvolken sterk te storen en het is naar mijn mening dan ook bijzonder onlogisch de bijen op deze manier in grote beroering te brengen, ook al is de dracht afgelopen. Dit was voor mij een reden om te peinzen, of er wellicht een andere en voor de bijen aangenamer methode bestond om de honingkamers bijenvrij te maken. Al denkende herinnerde ik mij de voorgeschiedenis, welke Prof. Von Frisch er toe bracht om aan te tonen, dat bijen kleur-gevoelig waren. Zijn opponent beweerde namelijk het tegendeel en maakte dit aannemelijk door te wijzen op het verschijnsel, dat gevangen bijen altijd de neiging hebben om naar helder licht toe te vliegen, onverschillig van welke kleur dit is. Later is gebleken, dat dit de specifieke neiging is van bijen juist als zij zich in gevangenschap bevinden. Vrije bijen reageren wel op kleur.

Verder redenerende zou men moeten veronderstellen, dat, als men een honingkamer met bijen afzondert en boven de kamer duidelijk licht toe laat treden door een gat, de bijen hierop aan zouden komen lopen en door

Ik zou de Heer van Gool wel eens een koningin willen zien zoeken uit een flinke voorzwerm. Probeer dat maar nooit, beste aspiranten. Het lukt je beslist niet en het is overbodig ook.

En nu nog even over dat natspuiten. Dit is beslist fout. Van de honderden, misschien wel duizenden zwermen, die ik ving, was er één, die ik ving nadat er een dikke regenbui over was gekomen. Ik kreeg veel steken. Bij mooi weer zelden een steekje.

Geen zwerm, zelfs geen nazwerm, trekt uit als er een bui op komt is. Bijen houden niet van water. Men passe dit tegennatuurlijk middel dus niet toe dan in bepaalde en buitengewone omstandigheden, maar niet bij een zwerm.

Ik durf om de plaatsruimte hierover niet verder uit te wijden, over moeilijk zittende zwermen als b.v. in een klimroos of in een klimop, hoewel dit voor imkers in bebouwde kommen wel nuttig kon zijn.

Als de redacteur plaats heeft en het nuttig acht, wil ik daar nog wel eens iets over vertellen.

Altijd rustig blijven bij het zwermescheppen en je zelf beheersen. Zwermende bijen steken niet, doch doe nooit „groot”. Doe een kap op en stop die goed onder jas of blouse, die je dichtknoopt om je hals. Een paar mouwtjes om de polsen om te voorkomen dat er bijen in je mouwen kruipen of bij het schudden er in vallen. Zo'n mouwtje maak je van een stukje gladde stof met bovenaan, om de jas of kiel, een elastiek en om de pols idem, doch dit laatste wat nauwer.

Doe je best en succes gewenst.

Leeuwarden.

TJ. STIENSTRA.

het gat naar buiten zouden vliegen. Zo gedacht, zo gedaan. Tussen een honingkamer en broedkamer van een volk werd een plank geschoven zonder enige opening; boven op de honingkamer kwam een plank met een gat en hierop was een van talrijke gaatjes voorzien conusvormige bijenuitlaat gemonteerd, welke ik met grote moeite nog kon bemachtigen, aangezien deze niet meer gefabriceerd worden. Het resultaat overtrof verre mijn verwachtingen. Reeds na enkele tientallen minuten stroomden de bijen onafgebroken naar buiten, waarna de meesten vrijwel direct weer naar de ingang van de kast vlogen. Na 1 à 1½ uur was de kamer vrijwel bijenvrij. Alleen zater hier en daar nog enkele exemplaren op de raten, wellicht jonge bijen, die nog niet konden vliegen. Sindsdien gebruik ik deze methode geregeld en ik vermoed, dat hij de bijen goed bevalt, om het zo maar eens uit te drukken.

Wat zijn nu de voor- en nadelen van deze methode voor de imker?

Laten we met de nadelen beginnen. In de eerste plaats kan men deze methode niet toepassen, als de bijen niet goed ingevlogen zijn op de kast. Vlak na een drachtreis mag men de bijen dus niet zo uitlaten. Zij weten de weg nog niet en proberen zich bij andere volken in te dringen, hetgeen natuurlijk slaande ruzie geeft.

In de tweede plaats heb ik uit bepaalde waarnemingen de indruk gekregen, dat het voor een goed functioneren gewenst is, dat vrij hemellicht op de uitlaat moet vallen. Ik vermoed dan ook, dat in stalletjes deze uitlaat niet perfect zal werken. *)

Thans volgen de voordelen. Dat is in de eerste plaats de geringere opwinding der bijen, waarnaar elke imker dient te streven. In de tweede plaats is daar de enorme tijdwinst. Een imker — en vooral de amateur imker — die maar een korte tijd vrij heeft op een bepaalde dag, kan nu rustig zijn honingkamers af laten vliegen zonder zich te behoeven af te vragen, of het hem de volgende dag wel schikt om de bakken af te nemen. En reizende imkers, die volle kasten naar huis willen brengen, kunnen nu in korte tijd, vlak voor de terugreis, het grootste gewicht van hun bijenkast afnemen, hetgeen het manipuleren der volken tijdens het vervoer vergemakkelijkt. Er is echter nog meer. Hoewel het feitelijk niet mag gebeuren, zit er soms hier of daar in de honingkamer een klein plekje broed (een imker is ook maar een mens) dat wel eens over het hoofd gezien wordt. Elke imker weet, dat bijen een kamer met broed weigeren te verlaten. Gebruikt men nu Porter's methode, dan staat men de volgende dag, als de bakken afgenomen moeten worden, voor het feit, dat een kamer nog vol met bijen zit, die nu niet bepaald een zonnig humeur hebben. Met de bovenomschreven methode kan dit echter niet gebeuren, want ziet men na 20 à 30 minuten nog geen bijenstroom naar buiten komen, dan is dit een teken, dat er iets niet in orde is.

Zo had ik afgelopen jaar een honingkamer, waarin slechts één cel belegd was, waarop „natuurlijk” een moerdop aangeslagen was, die ik niet had waargenomen.

Na het tussenschuiven van de scheiplank en het opleggen van de uitlaat weigerden de bijen naar buiten te komen. Alles wat ik nu had te doen, was even de raten na te kijken, de dop te vernietigen en de situatie te herstellen. De bijen vlogen nu wel af en mijn hele tijdverlies was dus ongeveer een half uur geweest; in het andere geval vrijwel een dag.

Een dergelijke tijdsbesparing vind ik wel zo belangrijk, dat ik meende de aandacht op deze uitlaatmethode te moeten vestigen, in de hoop, dat andere imkers er ook hun voordeel mee kunnen doen.

*) Hierin schuilt wellicht ook de reden van het geringe enthousiasme in een oude druk van „the ABC and XYZ of Beekeeping”, die ik kortgeleden onder ogen kreeg en waarin een dergelijke methode, van de heer Whitney, besproken wordt. Deze liet zijn kamer namelijk binnenshuis afvliegen, nadat eerst een deel der bijen afgeschud was.

DE ORIËN

Een alleraardigst artikel over het bovenvermelde onderwerp, dat U zeker interesseren zal, verscheen enige tijd geleden van de hand van M. Lindauer¹). Reeds van oudsher is het een probleem, hoe zwermen de weg vinden naar een nieuwe woning, m.a.w. hoe de duizenden zwermbijen het presteren om gezamenlijk naar één doel te trekken.

Hoe weten die bijen dit doel te vinden en waarom is er nooit verschil van mening?

Imkers, die zwermen hebben zien hangen, zullen wel opgemerkt hebben, dat zich hierop vaak dansende bijen voordoen en het lag voor de hand om — naar analogie van wat Prof. Von Frisch gevonden heeft betreffende de drachtdansen — te veronderstellen, dat deze zwerm-dansen iets te maken zouden hebben met de plaats van een lege bijenwoning²), maar zekerheid hierover had men niet. Aan Lindauer komt de eer toe dit probleem tot een oplossing te hebben gebracht.

Lindauer ging terecht van de opvatting uit, dat alleen een serie nauwkeurige waarnemingen hem op dit punt iets konden leren, maar tevens had hij de goede gedachte om ook het gebeuren bij de toekomstige woning te laten gade slaan. En als derde punt liet hij bij elke proef de bijen een keus doen uit twee woningen, zodat hij tevens een goed inzicht kreeg in de manier, waarop de bijen tot een beslissing komen.

Een gedeelte van zijn werk zullen wij hier bespreken, en wel speciaal zijn proefnemingen. De techniek was vrij eenvoudig. Begonnen werd met de zwerm, zoals deze ergens hangt, vlak nadat de bijen uit de ouderlijke kast getrokken zijn. Deze situatie werd nagebootst door van een aantal volken een veger te maken, waarbij ervoor gezorgd werd, dat bijen van verschillende ouderdom in de veger kwamen. Wanneer de bijen begonnen te bruisen, werd een koningin toegevoegd en het geheel werd twee à drie dagen in een kelder gezet. Hierna werd de veger naar een terrein gebracht, alwaar in de verre omtrek geen enkele mogelijkheid tot bijenhuisvesting bestond — met uitzondering van twee ledige woningen, die

van te voren waren klaargezet. De koningin kreeg nu een plaats, die gemakkelijk was waar te nemen en de rest van de bijen kwam dan al spoedig als een zwerm er omheen. Hierna konden de waarnemingen beginnen. Het bleek al spoedig, dat van de zwerm speurbijen op zoek gingen naar een geschikte nestgelegenheid. Hadden ze iets gevonden naar hun gading, dan keerden ze terug en begonnen op de zwerm te dansen. Deze dansende bijen werden gemerkt. Zodoende kon vastgesteld worden, dat na een dansperiode de bijen weer terugkeerden naar „hun” woning enz. Heel mooi bleek, dat de dansen nauwkeurig de plaats van de lege bijenwoning en niet een drachtbron aangeven; maar zij geschieden wel op dezelfde manier als door Prof. Von Frisch beschreven is ten aanzien van de drachtdansen. Bevinden de speurbij zich dus aan de zijkant van de tros, dan wordt de richting aangegeven ten opzichte van de loodlijn; dansen deze bijen echter bovenop de tros, in horizontaal vlak, dan geldt de zon als houvast voor de richting-aanwijzing.

Als eerste proef kreeg een zwerm de keus tussen een beschut opgesteld zwermkastje (A) en een onbeschutte vijfraamskast (B). Binnen het uur waren de eerste speurbijen reeds bij A en B aangekomen. Bij A nam het aantal speurbijen zeer snel toe, veel sneller dan bij B. Dit kwam overeen, met de situatie op de zwermtros: hier dansten aanmerkelijk meer bijen voor A. Het was duidelijk, dat de keus op A was gevallen.

Nu werd kast B, welke eerst op een boomstomp stond, op de grond gezet en met takken omgeven, zoals ook bij A het geval was. Vanaf dit ogenblik nam het aantal speurbijen bij B geregeld toe, daarentegen bij A af. Hetzelfde gold natuurlijk ook voor het aantal dansbijen op de tros. Men kreeg ook het verschijnsel te zien, dat bijen, die eerst voor A gedanst hadden, van inzicht waren veranderd en nu propaganda maakten voor B. De andere speurbij van A waren veel minder actief geworden en dansten eindelijk helemaal niet meer. Tenslotte vloog de zwerm naar de vijfraamskast.

Uit deze proef blijkt dus duidelijk, dat de bijen sterk rekening houden met het al of niet beschut zijn van hun toekomstige woning, en bovendien met de kwaliteit er van.

Tijdens een proef kreeg een zwerm de keus tussen twee gelijkwaardige korven, waarvan de ene ingesmeerd was met een druppeltje citroenkruidelolie, volgens imkers een uitstekend lokmiddel. De bijen kozen echter duidelijk de andere korf. Nu werden de korven van plaats verwisseld, waarop de bijen prompt reageerden met van dans te verwisselen. De zwerm trok naar de onbehandelde korf.

Met een andere zwerm werd een soortgelijke proef gedaan. Nu ging de keus tussen een korf en een vijfraamskast. De kast won het duidelijk, ook nadat korf en kast verwisseld waren.

Nu werd getracht een zwerm te laten kiezen tussen twee gelijke kasten. Aanvankelijk scheen het inderdaad, dat de keus moeilijk was. Beide groepen speurbij wíl-

¹) Die Naturwissenschaften 40, (14), p. 379, 1953.

²) Zie bijv. Maandschrift voor bijenteelt April 1947, pag. 3.

TATIE VAN

den niet toegeven. Plotseling verscheen er echter op de tros een speurbij, die als een razende danste en daarbij een richting aangaf, welke afweek van de beide andere richtingen. Deze bij kreeg al spoedig een serie enthousiaste supporters, wier aantal zo uiterst snel toenam, dat het duidelijk was, dat de beide kasten niet meer in aanmerking kwamen. Zoekende op de door de bijen aangegeven plaats, vond men inderdaad op de grond een nauw ingangetje, dat naar een onderaards hol leidde en waar een vijftigtal speurbijen hoogst zenuwachtig in en uit vlogen. Deze ingang lag zo verscholen in het struikgewas, dat hij inderdaad alleen maar met behulp van de bijendans gevonden kon worden. Het dansen ten bate van de kasten nam even snel af als de dansen voor het hol toenamen en binnen anderhalf uur vloog de zwerm er naar toe.

Dit is dus een heel merkwaardig resultaat. Eerst twee groepen bijen, die een dag lang aan het kibbelen zijn; daarna komt één bij, die de hele zaak alarmeert en in uiterst korte tijd de zwerm doet vertrekken. Kennelijk

Zo zoetjes aan had Lindauer al heel wat geleerd over de oriëntatie van de zwermen; één ding wenste hij echter nog te weten, namelijk wat er gebeuren zou, wanneer de speurbijen het niet met elkaar eens konden worden.

Te dien einde werden twee vijfraamskastjes opgesteld met houten deksels, waarvan er telkens één opgelicht werd, zodra de betreffende kast aan de winnende hand was. Hierdoor ontstond er namelijk tocht in de kast, die hem onmiddellijk minder aantrekkelijk doet lijken in de ogen der bijen. Op deze manier manipulerende, slaagde Lindauer er in beide groepen speurbijen even sterk te houden. Op een gegeven ogenblik werd het vertreksein gegeven, de zwerm vloog de lucht in en toen begon de ellende. De ene helft wilde deze kant uit, de andere helft gene. Het resultaat was, dat de zwerm zich enkele meters verder weer neerzette, waarna het spel opnieuw begon, zonder resultaat overigens. Na veertien dagen werd de zwerm tenslotte geschept.

Uit bovenstaande proeven en uit hier niet besproken waarnemingen kunnen in het kort de volgende conclu-

EEN ZWERM

door
Dr C. L. Deelder

is dit gebeurd, doordat deze bij zeer actief danste. Het eigenaardige is echter, dat deze speurbij, die de andere kasten vrijwel zeker niet gezien had, kon oordelen, dat haar hol beter was. Het moet wel zo zijn, dat de speurbijen een soort aangeboren waardemeter hebben, waarmee ze elke lege bijenwoning beoordelen en in een categorie plaatsen, bijv. klasse 1, klasse 2, enz., en op grond van dit resultaat dansen, zodat tevens de andere bijen hiervan weten. Het is echter niet zo, dat de zwerm het er op aan laat komen, dat een eerste klas woning gevonden wordt. Zijn er slechts tweede- of derderangs gelegenheden voorradig, dan wordt ook zo één te langen leste geaccepteerd. Alleen gaat de alarmering hiervoor veel trager, zodat de speurbijen alle tijd hebben om naar iets anders uit te kijken. Een bij, die dan wat beters vindt en dus levendiger danst, trekt dan ook aan het langste eind.

Laten we nu weer terugkeren tot de proefnemingen. Bij een volgende proef mochten de bijen kiezen tussen twee houten kastjes. Deze waren echter zo opgesteld, dat bij Oostenwind de Zuidelijke in de luwte stond en bij Westenwind de Noordelijke. Lindauer mocht toevallig het genoegen smaken, dat de wind van richting en van kracht veranderde. Het bleek nu, dat bij windstilte de voorkeur voor beide kasten even groot was. Bij Oostenwind won Zuid, bij Westenwind daarentegen Noord. Omdat de Westenwind tenslotte doorzette, trok de zwerm uiteindelijk naar kast Noord. Uit deze proef blijkt dus, dat de speurbijen niet met de toekomst rekening houden, doch elke woning beoordelen naar de toestand op het ogenblik zelf.

sies getrokken worden: wanneer een zwerm hangt, gaan er speurbijen op zoek naar een geschikte woongelegenheden. Is die gevonden, dan wordt deze goed opgenomen en bewaard. De gelukkige speurbij keert nu terug en voert op de tros dansen uit, die de plaats van de gevonden woning aangeven. Hoe beter de woning, hoe actiever er gedanst wordt en hoe meer bijen er naar toe zullen vliegen om de zaak ook te gaan inspecteren. Bij terugkeer gaan ook deze dansen. Mochten er meerdere woningen gevonden zijn, dan overwint die groep, welke het actiefst danst. De andere groepen laten zich a.h.w. intimideren en houden op met dansen of nemen de winnende dans over. Een en ander heeft dus tot gevolg, dat de zwerm naar de beste woning trekt. In de praktijk zal het zelden gebeuren, dat er twee gelijkwaardige woningen voorkomen. Gebeurt dit echter toch en blijft de zwerm dus uiteindelijk hangen, dan worden tenslotte raten in de open lucht gebouwd. Het is echter duidelijk gebleken, dat dit een noodmaatregel is.

Wij zouden het artikel kunnen beëindigen, ware het niet, dat tijdens de proeven nog enkele interessante verschijnselen opgemerkt waren, die de moeite van het bespreken wel waard zijn. Het betreft hier het opvliegen en wegtrekken van de zwerm.

Wanneer genoeg speurbijen geïnteresseerd zijn in een bepaalde woning, vliegen ze op een gegeven moment alle terug naar de tros en gaan hier heel erg tekeer. Ze rennen met hun allen over de tros en boren zich ook geregeld er doorheen. Hierbij worden hun vleugels

(Vervolg op pag. 74)

Zomerdracht?

ALS 'T GETIJ VERLOOPT . . .

De tijd, dat in de bijenteelt alles „vanzelf” ging, ligt ver achter ons. Verhalen van oude imkers, die met hun korventeelt fantastische oogsten binnenhaalden van boekweit en heide lijken ons nu, op zijn zachts uitgedrukt, erg overdreven. En toch . . . was het in die oude tijd bijna altijd „raak”, want de bijenweide bood, in ons toen nog niet zo gecultiveerde en overbevolkte landje, zo'n grote verscheidenheid van nectargevende gewassen, dat de immen alles hadden voor de opbouw van de volken en het halen van een overschot.

Langzaam is 't tot de imkerswereld doorgedrongen, dat omschakeling nodig was om nog van een rendabele bijenteelt te kunnen spreken. De korfimker gaat stilaan verdwijnen, omdat zijn teelt, die gericht was op de heidedracht en wiens bedrijfswijze voor die dracht onverbeterlijk was, thans haar bestaansrecht verloren heeft. De betere heidevelden zijn immers alle onder de ploeg genomen.

Om een productieve bijenteelt mogelijk te maken moeten we ons oog richten op de voorjaars- en zomerdracht met als mogelijke toegift de heide.

Voorjaarsdracht

In sommige streken van ons land zijn de imkers hoofdzakelijk aangewezen op de voorjaarsdracht. Degenen, die in hun nabijheid koolzaadvelden vinden of deze door reizen over niet al te grote afstand weten te bereiken, verkeren wel in een bevoorrechte positie. Als we de moderne bedrijfsmethoden bezien, die momenteel opgang maken, en ons oor te luisteren leggen

(Vervolg van pag. 73)

razend snel heen en weer bewogen, waarbij een geluid als van een tutende koningin gemaakt wordt. Door het geregelde boren wordt het trosverband hoe langer hoe lossen, waarna vrij plotseling, binnen enkele seconden, de hele massa opvliegt. Vanaf het moment, dat de zwerm in de lucht hangt, ziet men nu enkele honderden bijen naar voren en achteren vliegen, d.w.z.: met een razende snelheid dwars door de zwerm in de richting van de nieuwe woning en dan op een kalme manier op zij van de vliegende zwerm weer naar achteren, om dan weer met grote snelheid door de zwerm naar voren te vliegen enz. Men moet wel aannemen, dat dit de speurbijen zijn, die de andere bijen de weg wijzen. Dit blijkt wel heel duidelijk, als door bepaalde omstandigheden de speurbijen niet rechtuit kunnen vliegen: wanneer de zwerm bijv. op een straat met druk autoverkeer terecht komt, of wanneer de zwerm door windvlagen overvallen wordt. Hij geraakt dan in wanorde en zal zich weer zetten, waarna het spel opnieuw begint.

Is de zwerm eenmaal boven de nieuwe woning gekomen, dan zal hij door zijn snelheid gewoonlijk enkele tientallen meters doorschieten. Men ziet dan de speurbijen andersom vliegen: met grote snelheid dwars door de zwerm van voor naar achteren en kalm vliegend aan de buitenkant van achteren naar voren enz. De zwermbijen keren dan om en geraken te langens leste boven de woning. Nu gaan de speurbijen rond de ingang stertselen en de rest laat zich gemakkelijk raden.

bij de imkers, die van de voorjaarsdracht flink wat slingeren, blijkt het steeds dat resultaten op deze dracht slechts behaald worden indien het volk in het voorjaar versterkt wordt.

Of men dit nu doet door het bijhangen van een reservevolk of door het verenigen van hoofdvolk, doet niet ter zake.

Vast staat, dat men met een normaal, onversterkt wintervolk, dat de voorjaarsdracht hoofdzakelijk gebruikt voor de opbouw, geen denderende resultaten bereikt.

Vele imkers kunnen er moeilijk toe overgaan om hun rij in het voorjaar in te krimpen en daarom is voor velen de methode, waarbij reservevolkjes in zesraamskastjes worden overwinterd, te prefereren. Ze worden zonder „gewetenswroeging” bij de hoofdvolkten gehangen.

Tekenend hiervoor is de uitlating van een ervaren imker, die, doelend op de neiging om alle volken, zwak of sterk, in het voorjaar maar aan te houden, opmerkte: „Ze moesten in de lente de helft van hun volken moerloos hebben”.

Nog dit jaar hoorde ik Limburgse imkers zeggen: „Zelden lukte het ons van het fruit een behoorlijk overschot binnen te halen, doch sedert de toepassing van de Aalster methode lukt het ons opperbest”. Hoe het ook zij, de voorjaarsdracht kan, behalve voor een honingooft, steeds gebruikt worden voor de opbouw van een sterk zomervolk.

Voor velen de zomerdracht de hoofddracht

Imkers in gebieden met veel witte klaver, linde of korenbloem, zullen het hoofdzakelijk moeten hebben van de zomerdracht. In het algemeen is deze dracht het zekerste, omdat de maanden Juni en Juli meestal stabiel weer te zien geven en het aantal dagen dat als vliegdagen kan worden aangemerkt, aanmerkelijk groter is dan tijdens de voorjaars- of heidedracht, welke laatste zeer dikwijls verregent of door droogteperiodes in Juni en Juli reeds bij voorbaat tot mislukking is gedoemd.

Daarom is het wel aan de veilige kant zijn bedrijfsmethode zó te kiezen, dat men zijn beste kaarten op tafel heeft als de zomerdracht invalt.

Wie deze in zijn omgeving niet vindt, kan door reizen naar een geschikte streek dit gemis goed maken.

Hoe moet het zomervolk zijn?

Om van een zomerdracht ten volle profijt te trekken, zullen onze volken aan verschillende eisen moeten voldoen. Ze moeten:

1. Vrij zijn van zwermneigingen.
2. Een overvloed van vliegbijen hebben.
3. Zo min mogelijk broedverzorging vragen.
4. Een jonge, pas leggende koningin hebben.

Hoe dit te bereiken . . .

We kunnen geen uniform recept geven, dat geldt voor iedere streek van ons land, met zijn zo sterk wiselende drachtverhoudingen.

We willen wel enkele richtlijnen geven, waaraan we ons kunnen houden.

Imkers, die gemikt hebben op de voorjaarsdracht, zullen, als ze hun volken versterkt hebben vóór de fruitbloeit, normaliter sterke volken hebben voor de zomer-

dracht. Tenminste als ze de koningin de volle vrijheid gegeven hebben om twee broedkamers voor de afzet van eieren te benutten.

Dit dient zó verstaan te worden, dat ze de volken in het voorjaar geplaatst hebben op 2 broedkamers, zonder koninginnerooster ófwel twee broedkamers, waarop rooster en honingkamer. Het lijkt ons geheel verkeerd, de koningin te beperken tot één broedbak, daar ze haar volle legcapaciteit in de maanden April en Mei dan zeer slecht zal kunnen ontplooiën, daar ook beneden het rooster steeds een honingrand en stuifmeelgordel aanwezig zullen zijn, die het broednest te zeer inperken.

Omhangen ?

De omhangmethode, waarbij men de koningin vóórdat er zwermplannen optreden, beneden het rooster zet met het broed in de bovenste broedkamer, en na drie weken het broed weer van onder naar boven brengt — na eventueel de bovenbak te hebben geslingerd — zit theoretisch prachtig in elkaar. We houden de koningin steeds „aan de praaf”, de broedaanzet zou geregeld doorgaan en we zouden een reuzevolk krijgen.

Jammer, dat het bij ons zelden lukt! De oorzaak ligt in de drachtloze periode, die wij meemaken tussen fruit, koolzaad en zomerdracht.

In die tijd krijgen onze volken zwermplannen en de hele theorie wordt hierdoor aan de laars gelapt, tenzij men te doen heeft met een zeer zwermtrage stam. Het wil wel eens lukken op plaatsen met b.v. frambozen-dracht, die juist valt na het fruit en de leemte tussen voorjaars- en zomerdracht opvult.

Er zijn legio methoden, die het zwermprobleem trachten op te lossen. In alle bijenteeltbladen, uit Europa zowel als uit andere werelddelen, praat men over en doktert men aan dit vraagstuk.

Methoden, die in den vreemde misschien wel opgaan, doch in onze Nederlandse verhoudingen niet passen, worden in diverse „leer”-boeken, zonder dat ze aan onze praktijk getoetst zijn, aangeprezen.

Wat hebben wij aan deze kachelmethodes, uitgebroed bij de warme haard!

Separeren ?

Deze methode, waarbij de kunstzwerm gemaakt wordt in de kast zelf, is de slechtste nog niet.

Toch zijn er bezwaren.

Plaatst men de oude koningin boven de separator, en dus alle broed beneden, dan heeft men bij onze sterke volken een derde broedkamer nodig. Beneden krijgen we een sterk volk, waar de jonge moer geboren wordt en men heeft kan op een bruidszwerm.

Moet men in de onderbak zijn om, als er een jonge koningin geboren is, de overtollige doppen weg te breken, dan moet men de bovenbak wegnemen, waarbij men steeds last heeft van de vliegbijen van het bovenste volk.

Na het verenigen van boven- en ondervolk, nadat de jonge moer bevrucht is, blijven de bovenste vliegbijen nog lang boven aanvliegen, hetgeen tijdverlies geeft.

Zet men de oude koningin beneden de separator, dan krijgen we daar een sterke kunstzwerm, de zogenaamde vlieger, maar we zitten met een groot, veel voedsel vragend broednest op het moment dat de zomerdracht begint. We mogen pas verenigen als de jonge moer een behoorlijk broednest heeft.

Dit moge goed gaan voor imkers, die bij huis een goede dracht vinden, doch velen moeten reizen en we stuiten dan op onoverkomelijke bezwaren. Verenigen is vóór het moment van reizen meestal nog niet mogelijk en hoe moeten we dan het benedenvolk voldoende lucht geven tijdens het vervoer, om warmlopen te voorkomen?

Mijn grootste bezwaar is echter, dat we bij het separeren, na het verenigen, ons reservevolk kwijt zijn dat ik zo graag overhoud om het te kunnen inwinteren, ten einde het in het voorjaar weer te kunnen gebruiken.

Snelgroven

Deze methode vindt haar warme verdedigers en ontegenzeggelijk biedt ze voordelen. Voor „keien” in het vak kan ze wel voldoen, maar de doorsnee imker mist veelal voldoende inzicht om het gekunstelde openen en sluiten van diverse schuifjes op tijd en goed uit te voeren. Vandaar vele mislukkingen.

Bij het reizen stuiten we bovendien op het Snelgrovebord, dat doelmatig en verantwoord reizen ten zeerste bemoeilijkt.

Wat dan ?

We maken onze kunstzwerm in een apart zesraamskastje, zoals de methode-Baas en de Aalster methode aangeven. Het reisvaardig maken van onze volken gaat dan zonder bezwaren. Andere voordelen zijn: we beschikken over reservevolken, die we op de dracht naar willekeur kunnen plaatsen, die we als melkkoetje kunnen gebruiken en die we ófwel in de herfst, na veelmalig gebruik, bij de hoofdvolken kunnen voegen, óf, beter nog, normaal inwinteren.

Het hoofdvolk levert na het wegnemen van de oude koningin nog geruime tijd uit het aanwezige broed een massa jonge bijen, die echter geen emplooi vinden als voedsters. Dit is een voordeel, want volgens de onderzoekingen van Dr. Anna Maurizio is deze bijtjes, die niet aan broedverzorging behoeven mee te doen, een langer leven beschoren en kunnen ze dus langer mee als haalbij. We krijgen door ons ingrijpen op kunstmatige wijze in de volle zomer langer levende „winterbijen”. Van sommige zijden wordt de waarde van het melkkoetje in twijfel getrokken. Mits oordeelkundig gemaakt, d.w.z. van voldoende sterkte en geplaatst op zo veel mogelijk uitgebouwde ramen, is ons in de practijk jaren lang gebleken, dat de waarde van deze kunstzwermen zeer groot is. Men make echter geen kunstzwerm van een volk, dat zelf pas de grootte van een kunstzwerm heeft. Men kloppes minstens 5 ramen met jonge bijen — dus ramen uit het broednest — af in het zesraamskastje.

Wanneer de kunstzwerm ?

We kunnen als algemene regel aangeven: 1 maand vóór de zomerdracht. De jonge koningin moet bevrucht zijn voor we op reis gaan.

Bovendien zullen er minder van de zoveel besproken bruidszwermen komen, indien de kunstzwerm gemaakt wordt vóór er doppen aanwezig zijn.

Hoe te reizen

Bij voorkeur reist men 's nachts of 's morgens heel vroeg. De kasten moeten reiswaardig zijn, goed bijendicht en voorzien van reisramen. De minste nonchalance in deze kan geld kosten. Men kan reizen per afdeling of in de afdeling vormen zich afzonderlijke groepen, zogenaamde reisclubs. Door gezamenlijk te reizen worden immers de kosten per volk gedrukt.

Is een geschikte plaats gevonden, dan moet men er voor waken niet te veel volken in een beperkt

KONINGINNEN DIT JAAR GROEN

Als we ons allemaal houden aan het hieronder volgende, internationaal aanvaarde, schema, is het gemakkelijk aan de kleur van het merk te zien in welk jaar een koningin geboren is:

rood:	1949—1953—1957
groen:	1950—1954—1958
zilver (wit):	1951—1955—1959
goud (geel):	1952—1956—1960

Voor onze **Imkersvrouwen**

HONINGBABELAARS.

- * 1 eetlepel honing,
- * 6 eetlepels witte suiker (volle, niet afstrijken)
- * 2 theelepels boter, liefst roomboter, flinke klontjes (dus niet afstrijken)
- * 10 druppels anijsspiritus
- * 10 druppels citroensap en
- * 7 geraspte amandelen.

Honing en suiker vermengen. Als het mengsel, doordat de honing hard versuikerd is, te droog is, een weinig water toevoegen.

Het honingsuikermengsel in een pan op een kleine vlam zetten en onder voortdurend roeren de overige ingrediënten toevoegen. Steeds roerende het geheel aan de kook brengen en zover indikken, totdat er draden aan de lepel blijven hangen. U kent dat natuurlijk van het maken van borstplaat. Voordat we het mengsel uitgieten, wat we het eenvoudigst op het aanrecht kunnen doen, vetten we de daarvoor bestemde plaats met margarine een beetje in, om te voorkomen, dat ons baksel zich aan het aanrecht hecht.

We gieten nu de massa uit, zodanig, dat het mengsel tot een breedte van ongeveer 6 cm uitloopt, waarbij U dan, bij gebruik van de aangegeven hoeveelheden, een

drachtgebied te plaatsen, daar overbevolking beslist de oogst zal drukken. Het is moeilijk hiervoor normen aan te geven, men moet in deze de nodige „feeling” hebben. Meestal zal een groep van ongeveer 30 hoofdvolken niet overschreden mogen worden. Anders wordt de spoeling te dun.

Persoonlijk preferer ik zelfs kleinere groeperingen. Wees in deze collegiaal, d.w.z. dat, als een gebied al voldoende bezet is met daar gevestigde imkers, men hen geen concurrentie mag aandoen. Dat geeft gewoonlijk wrijving.

Plaatsing der volken

We plaatsen hoofd- en reservevolken om en om. Gaarne hebben we beschutting tegen de warme middagzon. Plaats de volken tegen een boomgroep of beschut de daken met stro of zoden. Bij overmatige hitte worden de bijen traag, ze hebben te veel werk om in de zwaar bevolkte kasten de temperatuur niet te hoog te laten worden, wat onnodige belasting van het volk vraagt. Bovendien worden zwermplannen — zelfs van de jonge moers — in de hand gewerkt. Geef in elk geval voldoende ruimte aan de volken, door bijplaatsing van honingkamer of broedbak.

Het aftappen

Het verplaatsen van de reservevolkjes om de vliegbijen bij de hoofdvolken te voegen, mag alleen geschieden als er voldoende dracht is en de hoofdvolken een broednestje hebben. Verplaats de kastjes als de bijen volop vliegen, houdt een wakend oog op eventuele vechtingen, ofschoon we daarvoor beslist niet bang behoeven te zijn als er voldoende honing binnenkomt.

Slingeren

Stel niet uit

Zo gauw als de dracht afgelopen is met de bijen naar huis: als de honing voldoende uitgerijpt is, het slingeren niet uitstellen, want anders zullen Uw nijvere immen het surplus, dat U zo gaarne oogst, in zeer korte tijd omgezet hebben in bijenvlees, wat toch Uw bedoeling niet is.

Hiermede menen we enige facetten belicht te hebben van de manier, waarop wij het beste kunnen profiteren van een zomerdracht, zonder ons te vleien met de gedachte, dat we volledig zijn geweest.

Aalst (N.-Br.)

J. H. J. EVERS.

lengte van ongeveer 30 cm krijgt. Als het mengsel iets is bekoeld, maken we het aan de lange zijde met een mes wat los en slaan het dubbel, zodat de breedte nu 3 cm wordt. Van deze strook snijden we vlug met een nat mes de balletjes van de door ons gewenste grootte. Bewaren in een trommeltje. Om kleven te voorkomen, verdient het aanbeveling wat meel over de babbelaars te stuiwen en deze koel te bewaren. Het klaarmaken van deze honingbabbelaars neemt nog geen half uur in beslag en . . . kinderen, zowel als volwassenen, zijn er dol op.

HONINGFRUITTAART.

- * 1 eierdooier
- * 75 gram witte suiker
- * een weinig heet water
- * 1 pakje vanillesuiker
- * 1 eiwit
- * 100 gram bloem
- * 3 theelepels bakpoeder
- * honing
- * garnering naar keuze.

We gaan de tijd tegemoet van de heerlijke Meikersen en een honingtaart, gegarneerd met deze kersen, is een lekkernij van de bovenste plank. Maar als er nog geen kersen zijn of de kersentijd voorbij is, kunt u deze taart even goed maken met abrikozen, pruimen, goudreinetten enz., of met ingemaakt fruit. U kunt een punt van deze taart als dessert opdienen, maar ook bij de koffie smaakt ze overheerlijk.

Benodigd zijn voor het deeg: een springvorm met een doorsnede van ongeveer 26 cm, een eierdooier, 75 gr witte suiker, een weinig heet water, ongeveer een eierdopje vol, 1 pakje vanillesuiker, 1 eiwit, 100 gr bloem en 3 theelepels bakpoeder.

De eierdooier met het hete water kloppen tot een schuimende massa, dan 2/3 gedeelte van de witte suiker en het pakje vanillesuiker onder voortdurend kloppen daarin mengen, totdat een zalfachtige massa is ontstaan. Daarna het eiwit stijf kloppen en daaraan voorzichtig, lepel voor lepel en onder voortdurend kloppen de rest van de suiker toevoegen. De bedoeling is dat het eiwit zo stijf blijft, dat dit op de zalfachtige massa kan worden geschept. Bovenop het geheel wordt de bloem, waardoor het bakpoeder is gemengd, gezeefd. Daarna wordt de hele massa voorzichtig door elkaar geschept — en vooral niet geroerd. Tevoren hebt U de springvorm met papier belegd en nu vlot het deeg erin. Het komt er op aan dat de taartmassa direct nadat deze door elkaar is geschept — nogmaals, niet roeren — in de vorm wordt gedaan en de oven ingaat. De oven moet even worden voorgewarmd, een gasoven ongeveer 5 minuten met grote vlam, daarna vlam tot 2/3 terugdraaien en ongeveer 20 minuten bakken, bij elektrische oven voorwarmen met onder- en bovenverwarming vol ingeschakeld, bakken onder vol ingeschakeld, boven terugschakelen tot 1, niet langer dan 20 minuten bakken, anders wordt het te droog. Nadat het gebak uit de oven is genomen en is afgekoeld, smeert u over de bovenzijde een flinke dikke laag honing uit en laat deze een half uur intrekken. Ook bij dit baksel is heidehoning hiervoor bij uitstek geschikt, hoewel u ook met andere honingsorten een uitstekend resultaat krijgt.

Hiermede is het eigenlijke gebak gereed en voor wat betreft de garnering kunt u natuurlijk geheel uw eigen smaak en inzicht volgen. Een heel smakelijke garnering verkrijgt u door het grondgebak eerst te bedekken met een laag vanillecrème. Vervolgens smelt u 2 flinke goudreinetten (dus niet fijn koken) waardoor u eveneens wat honing roert en waaraan u nog enkele druppels citroen toevoegt. Hiermede maakt u de taart af, zodanig dat een smalle buitenrand vrij blijft, die dan met kersen, abrikozen of iets dergelijks wordt afgewerkt. Wat gesniperde amandelen in deze rand verhoogen het effect en een mooie schaal met onderlegger-tje van papieren kant doet de rest. Het recept lijkt ingewikkeld, doch in de praktijk valt dit erg mee en met het resultaat zult u zeker bij uw huisgenoten eer inleggen.

MaM

uit de Jaagkieps

- Paring van koninginnen
- Zwerm voorspelt brand
- Bijen in het Engelse Parlement
- Het leven van Mr. Lim is zoet
- Wonderwerking van koninklijk voedsel

Een bejaarde Zwitserse koninginnenteler, oud-chef van een bevruchtungsstation, die jarenlang gehoopt had de paring van de koningin te zien, echter steeds tevergeefs, beleefde, toen hij in de vorige zomer in een rusthuis een kuur onderging, de dag van zijn leven; hierover schrijft hij enthousiast in de Schweizerische Bienenzeitung 1954/1.

Hij lag rustig in een ligstoel, toen plotseling uit de blauwe hemel een koningin en een dar vielen, zij draaiden in een kring rond, de pootjes vast samengeklampt, „waarlijk een dansend bruidspaar. Ik zag het paar op een hoogte van 7 à 8 meter, zij kwamen op weinig schreden van mij in het gras neer. Ik wilde de insecten in mijn zakdoek doen, maar zij vlogen weer weg, de dar leefde nog toen zij opvlogen, want hij bewoog zijn vleugels. Zij waren wel dra uit het gezicht verdwenen.”

In de Jaagkieps 1949/1 haalde ik een mededeling aan uit het A.B.J. 1939/8 over de paring van de koningin. Hierin werd gezegd, dat men een bevruchte koningin kon krijgen door een vrouwelijke larve met een mannelijke larve in één moerdop te zetten. Het resultaat zou zijn: Een koningin bevrucht voor het leven. De redactie van het Amerikaanse blad voegde hier aan toe: „Well, Well!”

Ik vermoed dat de bron van deze opmerkelijke raad gelegen is in een artikel in een oude jaargang van Gleanings, dat naar voren kwam door de overwinning van de Mount Everest. Een zonderlinge combinatie zult U denken, maar Sir E. Hillary staat nog steeds in het middelpunt der belangstelling en zo heeft men hem in zijn vaderland enige der eerste jaargangen van de New-Zealand Beekeeper geschonken en een nieuwsgierig lezer nam uit de jaargang 1884 het volgende over kunstmatige bevruchting uit de Australasian Beekeeper (1953/10) over. Het betrof een artikel in Gleanings van de hand van een zekere B. F. Lee, Deze schreef dat

hij al 12 jaren bijenhouder was en zich sinds 6 jaar geheel op de koninginneteel toegelegd, maar de „gecontroleerde” bevruchting van de koningin had altijd zijn volle aandacht gehad. Men trachtte in die tijd de koningin in gevangenschap te doen bevruchten en hij zou ook aan dit hopeloos zoeken hebben deelgenomen, als hij niet door een toevallige omstandigheid wat beters gevonden had.

Toen hij, in 1882, wat moerdoppen uit een moerloos volk nam om deze in bevruchtungskastjes te plaatsen, sneed hij twee doppen, die tegen elkander waren gebouwd van elkaar, maar ongelukkig zo, dat de ene dop, die pas gesloten was, opengesneden werd. Daar dit een flinke dop was, vond hij het de moeite waard deze te redden, zoals hij dat meer gedaan had, door de dop met de opening tegen een raat te drukken, zodat zij weer geheel afgesloten werd.

„Ik plaatste de dop op een stuk open darrenbroed. Na enige dagen liep de koningin uit en reeds 18 uur later zag ik haar eitjes leggen.”

„Ik kon mijn ogen nauwelijks geloven, maar het niet te ontkennen feit lag voor mij. Tevergeefs zocht ik naar een redelijke oplossing van het verschijnsel. Maar daar ik zeker was in mijn berekening geen fout gemaakt te hebben, moest ik aannemen dat het een speling der natuur was. Kon dit mogelijk zijn doordat de koninklijke larve in aanraking was geweest met de darrenlarve gedurende de pop-toestand?” Gedurende de volgende winter liet hem deze gedachte niet los en op 22 Mei 1883 nam hij met 3 doppen de proef. De larven hierin varieerden van 4 tot 7 dagen (vanaf het ei), de darrenlarven waren van dezelfde leeftijd. Lee wachtte gespannen op de uitslag: één koningin werd op normale wijze bevrucht, de tweede werd spoedig na het uitlopen vermist en de derde legde na 17 uur eitjes. Het bewijs was dus geleverd. Het gehele seizoen nam Lee verder proeven, welke uiterst voldoende resultaten gaven. Op 1 Mei 1884 had hij 53 leggende moeren, welke nooit buiten haar kasten waren geweest. Er zou hoegenaamd geen verschil tussen deze en normaal bevruchte koninginnen zijn, hetgeen bleek uit het onderzoek van 4 bijenhouders, welke elk zo'n koningin hadden ontvangen.

Lee was ervan overtuigd dat zijn ontdekking door wetenschappelijke bijenhouders kritisch zou worden ontvangen. Hij heeft nooit een koningin voor de verkoop geteeld, maar was bereid een beperkt aantal

bevruchte koninginnen aan prominente bijenhouders te zenden, als deze hem hierom zouden vragen, teneinde met de moeren een eerlijke en grondige proef te nemen en de uitslag te publiceren.

Tot zover Lee. Men zou aan een 1 April-grap kunnen denken. Bij koeien is het zó, dat, wanneer een koe twee kalveren van verschillend geslacht werpt, het koekalfje onvruchtbaar is en naar de slager gaat. Ik vernam dit tijdens mijn onderduiking in Friesland en dacht eerst dat het bijgeloof was, maar een veearts, die ik later hiernaar vroeg zei, dat dit inderdaad het geval was. Hier heeft dus het samen zijn van de ongeboren vruchten een nadelige invloed op het vrouwelijk dier.

Over bijgeloof: In de Geldersche Almanak voor 1845 komt onder het hoofd „Hutspot” voor bijgeloovigen op de Veluwe” het volgende voor: Wanneer een zwerm aan het dak van een huis hangt, zal dit huis in brand geraken.

Ik ontving enige krantenknipsels, waarvoor mijn hartelijke dank. In het Engelse weekblad „The Tablet” van 23 Januari 1954 zegt de schrijver van het parlementair overzicht, dat de besprekingen in het Parlement niet erg interessant waren geweest. Gelukkig dat er ten slotte toch iets aardigs en iets van belang werd gezegd en wel over bijen:

„Het Huis richtte daarna zijn aandacht op het wetsonderwerp van Landbouw. Gelukkig kon men te midden van vele andere dingen de heer George Lambert, lid voor Torrington, over bijen horen spreken. In de loop van zijn geleerde opmerkingen deelde hij mede, dat Broeder Adam, van Buckfast Abbey, door de President van het Bijendepartement van de afdeling Landbouw der Verenigde Staten beschouwd werd als de grootste bijen-autoriteit ter wereld. De heer Lambert noemde de goede eigenschappen van Broeder Adam en zijn bijen. Het Ministerie van Landbouw en Visserij had, zo meende hij, niet minder dan vijftig pond uitgegeven om één bijenkoningin van Broeder Adam te kopen. En de bijen van Broeder Adam waren niet alleen beter bestand tegen ziekte, zwermden minder vaak en verzamelden meer honing, maar de koninginnen waren gemakkelijker te onderscheiden van de werkbijen.”

Een lezeres zond een krantenknipsel uit een dagblad uit Singapore, hier volgt de vertaling:

Mr. Lim is 67 jaar en nog is het

leven „zoet" voor hem, want hij leeft met 8.500.000 bijen. De schrijver van het stukje Chan Chin Bock vraagt: Wat zoudt gij doen, wanneer gij omringd werd door honderden bijen zonder een schuilplaats bij de hand? De vorige week bevond ik mij te midden van miljoenen bijen, maar werd niet gestoken. In Singapore woont een man, die practisch elke dag van de laatste 25 jaar met bijen, vogels en bloemen geleefd heeft en hij zegt dat hij elke minuut daarvan genoten heeft. Deze man is Mr. Lim Choo Kiat, de bijen-expert in Malaya.

Met zijn dochter en een assistent drijft Mr. Lim zijn \$10.000 Lee Kong Chian Bijenstand, de meest moderne bijenstand van het land. Ik vroeg Mr. Lim hoe hij aan de liefde voor zijn bijen gekomen was. Hij glimlachte en zeide: „Het gebeurde aldus:

Toen ik jong was studeerde ik op het Anglo-Chinese College te Foochow. Daar had ik een klassegenuoot, wiens vader bijenhouder van beroep was. Ik kwam zeer vaak bij deze jongen thuis en sloeg zijn vader bij zijn werk gade. Langzamerhand kreeg ik belangstelling.

Toen Mr. Lim terug kwam in Singapore, was hij alles omtrent bijen vergeten. Hij begon met een kippenfokkerij, Maar aan kippen had hij geen aardigheid en wat erger was, zij werden ziek en stierven. Toen begon hij met bijen en wel met twee kasten, welke weldra uitgroeiden tot een flinke stand, genaamd de Singapore Bijenstand. De zaken gingen goed en weldra produceerde Mr. Lim een aanzienlijke hoeveelheid honing, welke op de markt kwam onder het populaire handelsmerk „Flag Brand C.K. Honey".

Alles ging goed totdat de Japanners kwamen. Mrs. Lim vertelde: Zij verbrandden onze kasten en doodden onze bijen, maar de Japs konden Daddy's geestkracht niet vernietigen.

Na het beëindigen van de oorlog verbond Mr. Lim zich met Mr. Lee Kong Chian en de Lee-Apiary ontstond daaruit. Deze produceert thans 2.500 pound honing met zijn 85 kasten en ongeveer 8.500.000 bijen. Mr. Lim zal zich een paar jaar uit de zaak terugtrekken, maar hij wil deze nog eerst uitbreiden. „Singapore geeft voldoende mogelijkheden voor de bijenteelt, tegenwoordig blijven zeker 90% van de beste nectar-gevende bloemen en fruitbomen onbezocht door bijen." Gevraagd waarom er niet voldoende mensen interesse in de bijenteelt hadden, gaf Mr. Lim het volgende antwoord:

„Men denkt dat het pijnlijke zaken zijn, maar de ondervinding leert, dat na enige jaren omgang met bijen onze lichamen immuun voor steken worden en er geen pijn meer ontstaat, ook geen zwelling. Maar wie zou maatregelen tegen bijensteken

nemen, daar wij weten dat zij ons immuun maken tegen rheuma?"

Naar aanleiding van hetgeen ik schreef over Apisérum, kregen we enige brieven. Mijn opvatting is, dat we nog heel weinig over de werking van het koninklijk voedsel op het menselijk organisme weten. Het bekende Franse blad La Gazette Apicole houdt thans een enquête hierover. Over de uitslag hoop ik t.z.t. te kunnen berichten. In het Kerstnummer van het blad Noir et Blanc komt weer een grote advertentie van Apisérum voor. Wat denkt U van de volgende passage: De vader van een tehuis van herstellenden deelde mede, dat één der bewoners, een man van 64 met grijze haren, zeer verwonderd was, dat na de 20ste ampul zijn grijze haren bijna de oorspronkelijke kleur terug hadden.

In hetzelfde blad komt ook een advertentie voor van de Franse firma Trubert, Chartres, bijenhouderster sinds 1748.

Deze brengt o.a. de volgende artikelen in de handel:

Een bus honing bruto 5 kg tegen 2250 francs (ongeveer f 22,50). Dezelfde bus, maar dan met toevoeging van 0,5 gram koninklijk voedsel (Miel à la Gelée Royale) fr 2900 (f 29,—). Tenslotte een flacon honing netto 125 gram, waarin 1 gram koninklijk voedsel, een krachtvoedsel (Miel Gelée) kosten fr 2600 (f 26,—).

(Het Hoofdbestuur heeft zich tot een bekende fabriek gewend met de vraag of men iets in de verwerking van koninklijk voedsel zag. Zij antwoordde dat zij het door het Hoofdbestuur beschikbaar gestelde documentatie-materiaal zorgvuldig heeft bestudeerd en het met verschillende mogelijke belanghebbenden heeft besproken. Zij is echter tot de conclusie gekomen, dat in de gegeven omstandigheden, het bestuderen van deze stof voor haar niet in aanmerking komt. Red.)

Een briefschrijver vraagt mij, hoe deze voedselbri te winnen. Ik hoop later hiervan iets te kunnen mededelen.

Jékavé

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 9: Inkomstenbelasting.

Ik ben landbouwer en heb voor liefhebberij zes bijenvolken.

Van de honing verkoop ik zoveel, dat de kosten voor suiker er uitkomen. De rest van de honing gebruik ik zelf of geef die aan kennissen en vrienden weg. Nu wordt voor de berekening van de inkomstenbelasting een bedrag van f 200 geteld bij mijn inkomen uit honingverkoop. Is dat juist?

W. B. te S.

Antwoord: Tot het inkomen behoren alle winsten uit een bedrijf, ongeacht op welke wijze deze zijn verkregen. Een landbouwer, die bijen houdt, zal in het algemeen geacht moeten worden dit beroepsmatig te doen. De netto-inkomsten uit de bijenhouderij (honingopbrengst verminderd met de kosten van voederdering, e.d.) zijn mitsdien voor de landbouwer bron van inkomen.

Een belastingplichtige die in loondienst is en enige bijenvolken houdt, waarvan hij de honing geheel of gedeeltelijk verkoopt, is alleen dan voor de netto-inkomsten van die bijenhouderij aan inkomstenbelasting onderworpen, indien die inkomsten in het desbetreffende kalenderjaar een bedrag van f 200 te boven gaan. Hierbij wordt uitgegaan van de veronderstelling, dat deze belastingplichtige geen andere inkomsten (b.v. uit vermogen) heeft en zijn inkomen uit loondienst niet meer dan f 5000 bedraagt.

Vraag 10: Roverij op honingvaten, kaalvliegen.

a. Vlak bij mijn bijenstal is vorig jaar een opslagplaats van een vatenhandel gekomen, daar zijn ook ho-

ningvaten bij. Kan dat ook kwaad wat betreft besmetting met ziekten? De bijen vliegen er op. Als het gevaarlijk is, wat moet ik dan doen?

b. Kan ik voor de fruitdracht een volk, dat ik gebruiken wil om andere volken te versterken, nu laten afvliegen om het voor de zomerdracht pas geheel met een ander volk te verenigen? Als ik ze nu (Maart) verenig, heb ik er in de zomer niets meer aan.

F. W. R. te W.

Antwoord: a. Het is zeer ongewenst, dat bijen in de gelegenheid zijn vaten schoon te likken, waarin zich resten van buitenlandse honing bevinden.

Ik zou u aanraden te trachten met de beheerder van de opslagplaats tot een accordé te komen, opdat de honingvaten slechts gesloten worden opgeslagen, dan wel vóór het opslaan grondig met water worden schoongespoten.

Van een eventuele actie tot schadevergoeding verwacht ik niet veel succes, alleen reeds omdat het bewijs van de schade moeilijk zal zijn te leveren. Om die reden zult u m.i. ook niet dwingend kunnen optreden. Van een schikking in der minne verwacht ik het meeste resultaat.

b. Wacht met het kaal laten vliegen van het bewuste volk tot een paar dagen vóórdat het te versterken volk naar de boomgaard wordt gebracht. Zorg verder aanstonds voor geregeld voeding van het kaalgevlogen volk met lauwwarm suikerwater (1 deel suiker op 2 delen water).

S.

Nationale Honingtentoonstelling

INZENDING EN TERUGZENDING.

Inzendingen moeten vóór 22 Augustus in het bezit zijn van de tentoonstellingscommissie. Het adres wordt later bekend gemaakt.

De toezending moet franco geschieden.

Wie na afloop van de tentoonstelling zijn inzending wil terug ontvangen dient een vrachtbrief en een etiket met adres voor ongefrankeerde terugzending per spoor bij de inzending te voegen. De honingzendingen, die niet worden teruggevraagd, worden door de Tentoonstellingscommissie verdeeld over de plaatselijke ziekenhuizen en sanatoria.

TENTOONSTELLINGSETIKETJE EN DEELNEMERSNUMMER.

Elke inzender dient vóór 1 Augustus bij het secretariaat der Vereniging, Bijenhuis, Wageningen, zijn inzendersnummer aan te vragen. Hij dient verder op te geven in welke klassen hij wenst deel te nemen. Deelnemers dienen tevens op te geven hoeveel flacons enz. zij in elk der klassen denken in te zenden.

Zij ontvangen dan gratis en franco de nodige tentoonstellingsetiketjes. Dit zijn bedrukte smalle strookjes papier, waarop het inzendersnummer en de klasse worden vermeld.

Andere aanduidingen dan het verstrekte etiketje mogen op de inzendingen niet voorkomen, ook geen gewoon honing-etiket, sluit-etiket of iets dergelijks. Alleen in de klassen 12, 13 en 14 (opmaak en verpakking) mag hiervan worden afgeweken, doch ook in die klassen mag de naam van de inzender niet op de inzendingen voorkomen. (Ook op de inzendingen in de klassen 12, 13 en 14 moet het tentoonstellingsetiketje voorkomen!) Op honingflacons moet het etiketje zodanig worden aangebracht, dat de onderzijde van het etiketje 3 cm van de bodem van de flacon verwijderd is.

Op raampjes dient het etiketje met punaises in het midden van de bovenkant van de bovenlat te worden bevestigd.

Op secties dient het etiketje midden op de bovenzijde te worden bevestigd.

Aan de onderzijde van elke wasbodem moet het deelnemersnummer door de inzender duidelijk leesbaar worden ingekrast.

In de andere klassen moet het etiketje in een enveloppe worden bijgevoegd.

FLACONS EN VULLING.

Honing in flacons dient te worden ingezonden in de nieuwe honingbokalen, die binnenkort bij het Bijenhuis verkrijgbaar zijn.

Inzendingen in andere dan de voorgeschreven flacons worden niet tot de tentoonstelling toegelaten.

VERDERE BEPALINGEN.

Er mag alleen Nederlandse honing en Nederlandse was worden ingezonden.

De jury heeft het recht inzendingen onbeoordeeld te laten of inzendingen te weigeren zonder opgaaf van redenen.

De jury heeft het recht bepaalde prijzen niet toe te kennen.

De uitspraak van de jury is bindend.

De inzendingen blijven voor rekening en risico van de inzenders.

Inleggeld is niet verschuldigd.

Het aantal in te zenden potten enz. is niet aan beperkingen gebonden.

Elke inzender krijgt een rapport van de jury.

KLASSEN-INDELING.

Klasse 1: Bokalen vloeibare honing.

Klasse 2: id. gekristalliseerde honing.

Klasse 3: id. heidehoning.

Klasse 4: secties zomerraathoning.

Klasse 5: secties heideraathoning.

Klasse 6: honingramen zomerraathoning.

Klasse 7: honingramen heideraathoning.

Raathoning mag een strookje kunstraat bevatten dat niet meer dan 1 cm onder de bovenlat uitsteekt.

Klasse 8: Zuivere bijenwas in koeken van ongeveer 1 kg.

Klasse 9: Zuivere bijenwas in koeken van méér dan 5 kg.

Klasse 10: Honingkoeken van minstens één pond, met het volledige recept, waarnaar de koek vervaardigd is. In deze klasse mag niet worden ingezonden door vakmensen, deze klasse is uitsluitend bedoeld voor „thuis gebakken” koek.

Klasse 11: Bakwerk, waarin honing is verwerkt, anders dan honingkoek, met het volledig recept waarnaar het ingezondene is vervaardigd. Ook deze klasse is uitsluitend bedoeld voor „thuisbakkers”.

Klasse 12: Verpakking en opmaak van honing in flacons. In deze klasse wordt ook de aantrekkelijkheid van de verpakking beoordeeld. De flacons moeten voorzien zijn van het tentoonstellings-etiketje en ze mogen voorzien zijn van honing-etiket enz. (zonder de naam van de inzender) en ze mogen worden verpakt in cellophaan, voorzien van een lintje enz.

Klasse 13: Verpakking en opmaak van secties. In deze klasse wordt ook de aantrekkelijkheid van de verpakking beoordeeld. De secties moeten zijn voorzien van het tentoonstellings-etiketje en mogen verder zijn verpakt in cellophaan, enz.

Klasse 14: Verpakking en opmaak van losse raathoning. In deze klasse wordt ook de aantrekkelijkheid van de verpakking beoordeeld. Verder als klassen 12 en 13.

PRIJZEN.

Inzendingen, waaraan onderstaand puntental wordt toegekend, komen in aanmerking voor de daarachter genoemde prijzen:

100 punten: eerste prijs A

99 punten: eerste prijs B

98 punten: eerste prijs C

97 punten: tweede prijs

96 punten: derde prijs.

Elke prijswinnaar krijgt een oorkonde, waarop de klasse en de prijs zijn vermeld.

Ridder van Rappard-wisselprijs.

De inzender, die in minstens 5 klassen heeft medegezonden, waarvan minstens in 4 honingklassen, en die voor zijn inzendingen in totaal het hoogste gemiddelde puntental behaalt, wordt voor een jaar houder van de nieuwe ridder van Rappard wisselprijs. Zijn naam wordt op de prijs gegraveerd.

Wisselprijs Ministerie van Landbouw.

Houder van deze prijs voor een jaar wordt de inzender, die in de klassen voor vloeibare en gekristalliseerde honing in flacons het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt.

Medaille Ministerie van Landbouw.

Deze medaille wordt eigendom van de inzender, van de grootste hoeveelheid honing in flacons, die een prijs verwerft, dus minstens 96 punten krijgt toegekend.

Bronzen plaquette der Vereniging

Deze wordt eigendom van de inzender, die de grootste hoeveelheid honing in flacons inzendt en daarvoor minstens 96 punten krijgt toegekend en die, wat de hoeveelheid ingezonden honing betreft, volgt op de winnaar van de medaille van het Ministerie van Landbouw.

Medaille onzer Vereniging.

Deze wordt eigendom van de inzender, die volgt op de winnaar van de bronzen plaquette der Vereniging.

De uitreiking der prijzen en oorkonden vindt plaats op de Imkersdag te Emmen op 28 Augustus 1954.

VERDER ONDERZOEK VAN STUIFMEEL- KLOMPJES

Maurizio, A.,
Weitere Untersuchungen an Pollenhörschen.
Beihefte zur Schweizerische Bienen-Zeitung. 2 (1953)
20 (—1) 486-536.

Op een drietal plaatsen in Zwitserland werden door middel van stuifmeelvalven de klompjes verzameld. Deze werden microscopisch onderzocht, om de plantensoorten waarvan ze afkomstig waren vast te stellen.

Het bleek dat de grootste hoeveelheid stuifmeel slechts van enkele plantensoorten afkomstig waren. Daarnaast kwamen van zeer vele planten stuifmeelklompjes voor, echter in hoeveelheden, die voor de voorziening van de bijenvolken met stuifmeel van weinig betekenis waren. Volken van dezelfde stand vertonen verschillen in hoeveelheid en herkomst van het verzamelde stuifmeel. Sierplanten spelen alleen in het vóór- en najaar een rol in de stuifmeelvoorziening.

Er zijn drie typen stuifmeelleveranciers: Planten, die in de voormiddag stuifmeel leveren, die het de gehele dag doen en die het in de namiddag doen. Het weer heeft enige invloed op de tijd van stuifmeellevering. Het gewicht van stuifmeelklompjes, van verschillende

drachtplanten afkomstig, loopt vrij veel uiteen. Het gemiddeld gewicht bedroeg 7,6 mg, per klompje.

Naast éénkleurige, uit een stuifmeelsoort gevormde klompjes komen ook gemengde klompjes voor, gemiddeld 1-3%. Dit percentage liep zeer sterk uiteen, nl. van 0,1—11,3%. Deze gemengde klompjes kunnen twee of meer soorten stuifmeel bevatten, maar ook naast stuifmeel andere bijmengingen, b.v. schimmelsporen, algen, plantenharen enz. Meer dan vier soorten stuifmeel in één klompje werden niet gevonden.

Aan deze gemengde klompjes kunnen alle drachtplanten medewerken. De zwaarte van de dracht heeft geen invloed op het percentage gemengde klompjes.

RICHTPRIJZEN HONING

De Kring Groningen stelde de volgende richtprijzen vast voor 1954:

Koolzaadhoning	f 1,25
Zomerhoning	f 1,25
Heideslingerhoning	f 1,50

Alles per pond, exclusief pot, bij levering aan de gebruiker.

DE RAMP — DE HULP

Bij het Bijenhuis kwam binnen:

Vorig saldo	f 3898,23
Afd. Arnhem (nagekomen)	f 7,55
Afd. Wierden	f 15,—
Afd. Zaandam	f 25,—

Totaal op 14 April f 3945,78

Reglement voor het bevruchtungsstations Schiermonnikoog

1. Leden der Vereniging hebben het recht tegen een vergoeding van 50 cent per kastje bevruchtungsfolkjes op het bevruchtungsstation te doen plaatsen.

2. Andere bijenhouders, mits lid van een der bij de Bedrijfsraad voor de bijenhouderij in Nederland aangesloten organisaties, kunnen, indien en voor zover de capaciteit dat toelaat, bevruchtungsfolkjes op het station doen plaatsen tegen een vergoeding van f 1,50 per kastje.

3. Voor het jaar 1954 wordt op het station Schiermonnikoog een KRAINER darrenvolk geplaatst van 9 JUNI tot EIND JULI.

4. De ter plaatsing aangeboden folkjes moeten aan de volgende eisen voldoen:

a. Zij moeten voorzien zijn van voldoende voer. Gerekend moet worden op een periode van twee weken zonder dracht. Het is niet toegestaan de folkjes tussentijds te voeren.

b. De folkjes moeten darrenvrij zijn.

c. De vliegaten moeten afdoende kunnen worden gesloten en wel zodanig, dat de folkjes bij het sluiten der vliegaten tegelijkertijd lucht krijgen.

d. De vliegaten moeten aan de binnenzijde voorzien zijn van een darrenroostertje of van darren-gaas (doorlaatopening 5 mm.) De heer H. J. Lohuis, Almlosestr. D 62 te Albergen levert een zeer doelmatig roostertje, dat bestaat uit twee strookjes zink, waarop drie staafjes zijn gesoldeerd.

e. De deksels moeten met schroeven op de kastjes vastgezet zijn.

f. De kastjes moeten zeer solide zijn, zodat lekken, ook bij regen, uitgesloten is. Triplex is geen materiaal voor bevruchtungskastjes.

g. Op elk kastje moet met onuitwisbare verf of inkt duidelijk de naam en het adres van de eigenaar of van de afdeling zijn aangebracht.

5. De plaatsing der folkjes geschiedt op aanwijzing van de Vereniging.

6. De Vereniging zal voor toezicht zorgen, maar stelt zich niet aansprakelijk voor schade, die het gevolg is van diefstal, beschadiging of welke andere schade ook.

7. Gedurende de tijd dat de kastjes op het eiland zijn, mogen ze niet worden geopend.

8. Met het oog op het vervliegen van koninginnen is het verboden om de terreinen van het bevruchtungsstation te betreden.

9. De datum van inzending wordt aan de telers overgelaten. Schipper K. Boersma vertrekt op **Dinsdag** en **Vrijdag** om 12 uur uit Groningen naar Schiermonnikoog. Ligplaats Oosterhamrikade. Van de vervoerder naar Groningen (beurtdienst, Spoorwegen) dient men zekerheid te hebben dat de folkjes in de loop van de vóormiddag van genoemde dagen aan schipper Boersma worden afgeleverd.

De verzending kan ook geschieden via Leeuwarden-Oostmahorn (dagelijkse bootdienst Oostma-

horn-Schiermonnikoog).

De kastjes moeten worden geadresseerd aan de heer H. Kruyer, Middenstreek 60 te Schiermonnikoog.

De verzending der kastjes dient steeds franco te geschieden; ze worden niet-franco aan de eigenaars teruggezonden.

10. **Vóórdat men de teelt inleidt**, dient men daarvan mededeling te doen aan het Bijenhuis te Wageningen. Dit is nodig om eventuele spoedberichten direct aan de telers te kunnen doorgeven.

Het Bijenhuis zendt dan aan de teler een briefkaart, welke deze minstens drie dagen voor de verzending van de folkjes naar Schiermonnikoog aan de heer Kruyer dient te sturen en waarop het aantal folkjes en de wijze van verzending aan de heer Kruyer worden medegedeeld.

De heer Kruyer zendt de telers bericht voordat de folkjes worden teruggezonden.

11. Indien uit dezelfde afdeling meer telers folkjes inzenden, verdient het aanbeveling deze in één zending te versturen.

12. Vooruitbetaling van het verschuldigde bedrag per postgiro 2 7 7 2 ten name van de Vereniging te Wageningen.

13. Mogelijke wijzigingen van het reglement, b.v. in verband met de tijdens het opstellen daarvan nog niet bekende dienstregelingen, worden uitsluitend bekend gemaakt aan de telers, die aan de in art. 10 genoemde verplichting hebben voldaan.

Uit de Afdelingen

AFD. SCHOUWEN

Op 27 Februari j.l. werd te Zierikzee de jaarvergadering van de afdeling „Schouwen" gehouden onder voorzitterschap van de heer C. A. Hartog te Haamstede. In zijn openingswoord herdacht hij de ramp, die ruim een jaar geleden ons eiland trof bij welke ramp hij in het bijzonder ons bij deze ramp omgekomen bestuurslid, de heer Joh. Flikweert uit Nieuwerkerk, herdacht, waarbij hij er op wees, dat met hem een goed bestuurslid en vriend is heengegaan. Met een ogenblik stilte werd hij herdacht. Vervolgens wees de voorzitter er op, dat van zeer vele leden, vooral in Duiveland hun gehele bijstand is verloren gegaan en dat het heel wat moed en energie zal kosten, om naast hun bedrijf ook weer hun bijstand op te bouwen. Verheugend noemde hij het, dat van zo vele zijden hulp is toegezegd, waarvan dan ook t.z.t. een dankbaar gebruik zal worden gemaakt. In dit verband deelde hij mee, dat de Groep Overijssel onze afdeling heeft geadopteerd, waarom met deze Groep in contact zal worden getreden om te vernemen wat deze voor ons kan doen. Verschillende ingekomen stukken, die van het Hoofdbestuur, en de Rijksbijzondere-consulent over de ramp waren ontvangen, werden voorgelezen. Als bestuurslid werd de heer W. P. L. Bakker te Zierikzee herkozen, terwijl in de vacature van de heer Flikweert gekozen werd de heer C. P. Flikweert te Nieuwerkerk, waarmee de naam Flikweert in ons bestuur gehandhaafd wordt en de voorzitter de verwachting uitsprak, dat dit lid de voetsporen van zijn voorganger en naamgenoot zal drukken. Uit het jaarverslag bleek, dat het aantal leden mede door de ramp gedaald is van 83 op 67, zodat er een teruggang van 17 leden is. Tot afvaardigde naar de algemene vergadering werd de heer H. Goetsch benoemd en als plaatsvervanger de heer A. W. Braal te Noordwelle. Na enige bespreking werd besloten aan het Hoofdbestuur extra sulker aan te vragen voor voeding in de zomer, daar de bijenweide op het eiland totaal verloren is gegaan en er ook dit jaar nog niets voor de bijen te halen zal zijn. Van het totaal aantal bijenvolken, dat voor de ramp aanwezig was zijn er ongeveer 125 verloren gegaan en zijn er naar schatting nog ongeveer 75 overgebleven, voornamelijk in de Westhoek van het eiland, die droog is gebleven. Met de wens, dat het voor de bijenhouders in 1954 mogelijk zal zijn hun stand op peil te houden, sloot de voorzitter deze goedbezochte jaarvergadering.

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Onze afdeling vergaderde op 13 April j.l. Ons lid, de heer H. Pater, gaf deze avond een demonstratie in het maken van borstplaat. Medegedeeld werd dat het ledental met meer dan 10% is gestegen. Ook 2 jeugdleden werden ingeschreven. De koninginnetteltoersuren begint in Mei. Men kan zich nog aanmelden voor deelname, evenals voor de excursie naar Friesland, welke definitief is vastgesteld op 18 Mei a.s. Achterdijk 26, Bunnik. In discussieverband werden diverse vragen behandeld. De conclusies waren kort samengevat als volgt: Zowel de enkelwandige als de dubbelwandige kast is aanbevelenswaardig. Geen uitgesproken voorkeur. Voor de dubbelwandige kast had men het liefst de V.S.-kast, voor enkelwandig de Feekakast, daar beide kasten makkelijk zijn om mede te reizen. Als er geen voldoende dracht is werd reizen noodzakelijk geacht. Stuijmsel surrogaat zal natuurlijk stuijmel nooit kunnen vervangen, zodat de imker bij de voorziening hiervan de nodige voorzorgen moet nemen. Kennis van bijenziekten werd eveneens noodzakelijk geacht, terwijl aan het optreden hiervan, niet genoeg aandacht kan worden geschonken.

C. P.

KRING GRONINGEN

Bij „Koois Kersthoit" te Groningen werd de jaarvergadering van de Kring Gronin-

gen gehouden. Er was een voordelig saldo van f 55,54. De heer K. H. Sportel van de Afd. Nw. Scheemda werd als secretaris, penningmeester herkozen. Advies minimumprijzen honing 1954: Koolz. honing f 1,25; zomerhoning f 1,25; heideslingerhoning f 1,50. Alles per pond, excl. pot. In Oct. wordt weer een Prov. imkersdag gehouden, met honing- en wastentoonstelling. Afd.besturen wordt gevraagd hun medewerking te verlenen. Het aanwezige hoofdbestuurslid Planting wees op het gevaar van een nieuw bestrijdingsmiddel: Dieldrin en op het „bijenvrij" maken van diverse gemeenten in verband met de komkommerteelt.

AFD. DEN HAAG EN OMSTR.

De afd. Den Haag en Omstreken herdacht op 27 Maart j.l. haar 40-jarig bestaan. De voorzitter kon een 200-tal bezoekers verwelkomen, w.o. de dagelijkse besturen met hun dames van de zusterafdelingen Westland, Leiden, Rotterdam, Gouda en Vlaardingen, alsmede de algemene secretaris, de heer Groenvald en de heer Sunninga. De afd. Zoetermeer zond bloemen.

De heer Vink complimenteerde de afdeling namens het H.B. en reikte aan de afdeling zowel als aan de heer Slot, die 40 jaren lid was (waarvan zeer veel jaren voorzitter), de dagelijkse verenigingsmedaille uit. De voorzitter van de afd. Westland sprak namens de afdelingen Westland, Leiden, Rotterdam en Gouda en bood een in de vorm van een bijenkorf uitgesneden voorzittershamer aan. De afd. Leiden gaf bloemen, terwijl de voorzitter van de afd. Vlaardingen een tweetal luxe honingpotjes aanbood. Daarna trad het Irene-cabaret op, afgewisseld door enige gratis consumpties, terwijl bovendien een gratis verloting werd gehouden.

De afdeling Den Haag en Omstreken kan op een mooie avond terugzien.

Filmavond.

Op 13 April werd ons winterprogramma besloten met een filmavond in samenwerking met het Staatsbosbeheer. Vertoond werden de bijenfilms „Het Zonnevolk" en „The Honeybee", een film over de Amerikaanse bossen en een over de zalmvangst in de zahnrvier. De voorzitter dankte Staatsbosbeheer voor de welwillende medewerking.

AFD. ROTTERDAM

Op 29 Maart vergaderde onze afd.; nadat de jaarstukken waren afgedaan, was de

AFD. ASSEN

Op 26 Maart is op 79-jarige leeftijd overleden ons lid de heer

K. TIMMER.

Op één dag na een jaar geleden is het bestuur ten huize van de heer Timmer bijeengekomen om hem de gouden eremedaille van onze vereniging uit te reiken. Waarderende woorden zijn toen tot hem gesproken. Woorden, die nu andermaal gezegd zijn. Timmer, die jarenlang voorzitter van onze afdeling was en tot voor kort nog altijd bestuurslid, was een zeer gewaardeerd imker. Steeds stond hij klaar om iemand met raad en daad te helpen. Zijn jarenlange ervaring stelde hij gaarne in dienst van anderen. Nimmer werd tevergeefs een beroep op hem gedaan. Ondanks zijn hoge leeftijd, stond hij open voor het nieuwe en was ook daarin een voorbeeld voor velen.

Op 30 Maart hebben wij voor het laatst afscheid genomen van Timmer. Bij monde van de voorzitter, de heer R. Peddemors werd getuigd van de dank, die de Imkerij Timmer verschuldigd is. Er is een goed mens van ons heengegaan, aldus onze voorz. Dat dit een troost mag zijn voor de nabestaanden.

Een ras-imker ging van ons heen. Onze waardering blijft geboekstaafd.

Hij ruste in vrede.

D. HUIZINGA, secr.

AFD. BEETSTERZWAAG EN OMSTREKEN

Onze afd. leed in de maand Maart weer een gevoelig verlies door 't overlijden van twee trouwe leden. De heer K. Gorter in Drachten hoewel de laatste jaren wegens hoge ouderdom de vergaderingen niet meer bezoeking, was een toegewijd imker, die tot in 't laatste jaar z'n bijen zelf nog verzorgde. Wel een prestatie op meer dan 90-jarige leeftijd.

En de heer Hielke Benedictus in Witveen was weinig jonger. Ook hem zagen we de laatste jaren niet meer in de vergadering, waar hij zoveel jaren een trouw bezoeker was geweest. Enige jaren geleden mocht het bestuur het genoegen smaken hem de ere-medaille van de Vereniging aan te bieden voor het 40-jarig lidmaatschap.

Dat zij rusten in vrede.

bestuursverkiezing aan de orde. Aan de beurt van aftreden waren de heren W. H. v. Mourik, die bij acclamatie werd herkozen, en J. Quispel, die zich niet herkiesbaas had gesteld. Ook de heer A. J. de Looze had bericht gezonden voor zijn bestuurslidmaatschap te bedanken. In hun plaats werden gekozen de heren W. C. v. Werkhoven en M. J. Schrammeyer. De voorzitter feliciteerde beide heren en hoopte op een vruchtbare samenwerking te mogen rekenen.

Na de pauze draaide de voorzitter beide delen van de Engelse film betreffende de honingbij, welke vertoning met grote aandacht werd gevolgd. De secretaris.

MARKTBERICHTEN

Bijenmarkt Weert.

Aanvoer 70 kasten en 30 korven, verkocht 22 kasten voor f 20,— tot f 25,— en 8 korven voor f 15,— tot f 17,—. Het bezoek was vrij goed, ook van Belgische zijde was er behoorlijke belangstelling, van die kant was er ook de meeste kooplust.

Bijenmarkt Beilen.

Aanvoer 1 kast en 4 korven. Geen handel.

Bijenmarkt Assen.

Aanvoer 1 kast en 7 korven. Verkocht 1 korf voor f 7,50. Het weer was zeer ongeschikt voor het vervoer van volken, er was wel belangstelling van de zijde van het publiek.

Bijenmarkt Zenderen.

Aanvoer 17 kasten, 23 korven en 4 zesraamkastjes. Verkocht 10 kasten voor f 27,50 tot f 30,—; 23 korven voor f 6,— tot f 15,— en 4 zesraamkastjes voor f 12,50 tot f 15,—.

De aanvoer viel mee, maar de handel was traag, te weinig kopers. Dit komt zeker omdat er vorige jaren zo weinig aanvoer was. Het bespuiten van het koolzaad zal wel de oorzaak zijn van de grote aanvoer, want velen gaan het aantal verkleinen en afschaffen. Het ziet er voor de Imkerij donker uit met al dat gesput.

NIJHUIS.

Bijenmarkt Dordrecht.

Aanvoer 14 kasten, 30 korven, 32 zesraamkastjes en 1 idem met Krainer bijen. Verkocht 14 kasten voor f 30,— tot f 35,—; 29 korven voor f 13,— tot f 15,—; 32 zesraamkastjes voor f 14,— tot f 17,50 en 1 zesraamkastje met Krainers voor f 30,—. Schitterend voorjaarsweer, levendige handel. Ook de door de leden der afdeling aangevoerde honing ging vlot van de hand. Een demonstratie-tent trok veel belangstelling, de demonstraties werden o.a. bijgewoond door de leerlingen van een drietal scholen. De stand met imkersartikelen heeft eveneens goede zaken gedaan. Als autoriteiten bezochten o.a. de heer Ir. Mommsen en de heer Andriessen uit Tilburg de markt. E. G. LICHT

(De laatste berichten ongecorrigeerd)

28 Augustus:

ZILVEREN Imkersdag en Nationale Honingtentoonstelling te EMMEN

Ongevraagde aanbevelingen

2 April 1954:

„Toen een tijdje later mijn vriend eens bij mijn broer op zijn stand kwam kijken, stond hij stom „verbaasd voor de nieuwe kast. Het eerste was: „waar heb je die vandaan!“ Een paar jaar later „bezoekt ik eens de stand van deze vriend en daar stonden zeker 12 tot 15 mooi geschilderde „kasten keurig in de rij maar zonder uitzondering kasten van het Bijenhuis. Niet één andere meer“.

7 April 1954:

„Dezer dagen zijn genoemde kasten gearriveerd en kan niet anders zeggen dan: 't is af! Alles wat „ik tot op heden heb gezien kan niet in de schaduw staan van deze nieuwe kasten“.

Wij prijzen niet gaarne ons eigen werk, maar het is toch wel prettig dat anderen het doen. Steeds meer imkers bestellen alles wat ze nodig hebben bij hun eigen handelsinstelling en dat stelt ons in staat het allerbeste te leveren voor de allerlaagste prijs. De een vertelt het aan de ander en zo krijgen wij er elk jaar enige honderden tevreden afnemers bij.

Kunstraat , alle maten, broed- en honing-kamer, per kg	f 5,—	Bijenuitlaten , gemonteerd op dekplank „Universeel“ per stuk f 3,20, losse uitlaat zonder plank	f 0,95
Gewapende kunstraat , Simplex broed- en honingkamerformaat, voor Ideaal-raampjes, per kg	f 6,—	(Probeert U ze eens voor het bijenvrij maken van de bovenbak als die van fruit of koolzaad terug komt?)	
Bijenkappen , versterkt model f 4,50, gewoon model	f 4,—	Stuifmeelval . Oogst dit waardevolle voedsel als het in overmaat gewonnen wordt en geef het uw volken in het voorjaar als stamphoning!	f 5,30
Bijensluiers , witte tule f 5,25, gewoon model f 4,25	f 4,25	Schepkorven , de beste, per stuk	f 3,40
Carbollar van Engels pluksel, het allerbeste, o.a. aanbevolen door de Heer Joustra, per stuk	f 1,20	Blaasbalg-beroker per stuk	f 6,—
Carbol , klaar voor gebruik, grote fles	f 1,—	Korfdoeken voor schepkorf, touw f 1,—, jute f 0,75	
Dathepijp met kogelventiel f 5,50, zonder kogelventiel	f 5,25	Oognagels voor korfdoek, per stuk	f 0,04
Handschoenen , leer, zeer soepel, f 6,25 gummistof	f 5,—	Separators Simplex f 6,—, voor spaarkast (tevens reisraam)	f 2,25
Moerhuisjes , het van ouds beproefde model, per stuk	f 0,20	Kaasdoek voor het zeven van honing, 80 x 80 cm.	f 0,75
Mofu , het koninginnevangapparaat met merknetje van wln. Dr. Peeters	f 4,—	Kastkaarten om de gehele levensgeschiedenis van het volk aan te tekenen, p. 10 st. f 0,60	
Merkapparaat „Stella“ , met ponsje, gekleurde staniolplaatjes (genummerd) en lijm	f 2,50	Koninginneroosters , zink f 2,—, draadroosters	f 2,90
Honingslingers : 4 raams f 140,—, 3 raams f 110,—, 2 raams	f 67,50	Zesraamskastje zonder ramen, dak of verdere toebehoren	f 5,—
Honingzeven met dubbele zeef, met beugel, groot model f 4,90, klein model	f 4,25	Drie dekplankjes voor dit kastje f 0,75, voerbak f 3,50, dak met zink f 4,50. (Zie foto en beschrijving in het laatste Kerstnummer en in onze geïllustreerde gratis prijscourant).	
Observatiekasten . Het is nu de hoogste tijd! Zonder glas en ongeschilderd, 3 raams f 25,—, 2 raams	f 22,50		

Als U even een briefkaartje schrijft zenden wij U gratis en franco onze nieuwe geïllustreerde prijscourant toe! U vindt er in:

- Bijenkasten en onderdelen
- Voedertoestellen
- Bijenkorven en benodigdheden
- Benodigdheden voor de honingooft, flacons, etiketten
- Gereedschappen voor korf- en kastmakers
- Speldjes, broches en insignes
- Kunstraat
- Bijenboeken, drukwerk, honingreclame
- Benodigdheden voor de koninginneteelt

Steeds tot Uw dienst

Tel. 2863

Giro 1171

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN